

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

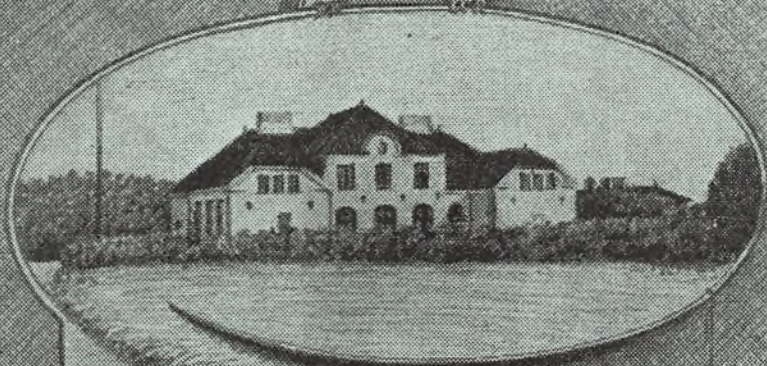
Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

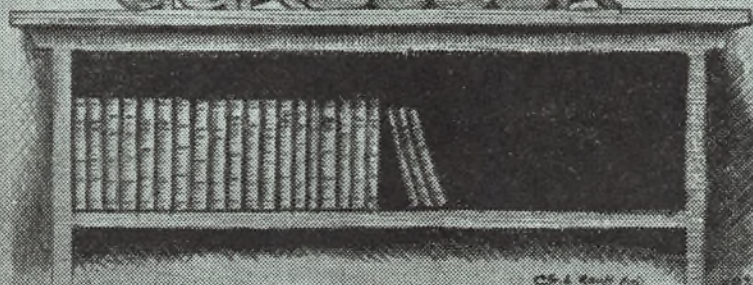
Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

720837

MISSUMSKE

GAARBOGER

CS. & K. 1907

NISSUMSKE ÅRBØGER
1948

NISSUMSKE ÅRBØGER

UDGIVET AF

NØRRE NISSUM SEMINARIUMS
ELEVFORENING

UNDER REDAKTION AF
ALEX. KOCH (28)

1948

M. CHRISTENSENS BOGTRYKKERI
STRUER 1949

INDHOLD

1. Nr. Nissum — Karlstad retur. Af <i>Johs. Hejz</i> <i>bøl</i> (21)	5
2. Lidt geologi for seminariet. Et arbejdsgrundlag for interesserede. Af <i>R. P. Sørensen</i> (20)	11
3. Geologisk oversigtskort over Nissum-egnen. Af <i>Alex Koch</i> (28)	24:25
4. Du maatte. Digt af <i>Kr. Mikkelsen</i> (03). Melodi af <i>Math. Christensen</i> (04)	28
5. Gamle og nye Indtryk fra Nr. Nissum Se- minarium. Af <i>Laust Jensen</i> (01)	30
6. Hilsen til »Hellas«. Af <i>Steffen Steffensen</i> (25)	35
7. Året, der svandt. Af forstander <i>P. C. Gjelstrup</i>	37
8. 25 års jubilarerne	44
9. Dimittenderne 1948	50
10. Af arets dagbog	54

NR. NISSUM — KARLSTAD RETUR

Af Johs. Hejbøl (21).

Som et led i foreningen »Norden«s omfattende og anerkendte virksomhed for at bringe Nordens folk i nærmere forbindelse med hinanden faldt det i år i min lod at undervise i dansk en halv snes dage ved et svensk folkeskoleseminarium, medens en svensk seminarielektor samtidig gjorde tjeneste ved seminariet i Nr. Nissum. Jeg skal her prøve at samle nogle af mine indtryk og iagttagelser derfra.

Det seminarium, ved hvilket jeg skulle være »rejsende i dansk«, var Karlstad seminarium ved Vänerns nordspids, Värmlands hovedstad. Rejsen derop foregik med flyvemaskine fra Aalborg til Gøteborg. For den, der ikke før har prøvet at flyve, var denne tur i sig selv en oplevelse, let og behagelig i alle måder. Da flyvningen foregik om aftenen, var det eneste, man så, lysene fra de forskellige større og mindre byer. Det var næsten, som om himmel og jord var vendt om, så man så stjernehimlen nedad. Særlig smukt var det at se de forskelligt farvede lys fra flyvepladsen i Gøteborg, da maskinen gik ned. Hele turen havde da varet tre kvarter.

Gøteborg, Nordens største provinsby, er en smuk og moderne by med store museer og kunstsamlinger. Særlig den såkaldte Gøtaplads er imponerende med et stort kunstmuseum, midt for flankeret af et teater og et koncerthus.

Fra Gøteborg til Karlstad er der ca. fire timers jernbanekørsel. Da jeg kom op i Värmland, så jeg den første sne, (26. oktober). Det mindede om, at man var kommet længere nordpå. Karlstad er en driftig by med ca. 35000 indbyggere. Den er grundlagt af kong Karl den 9. omkring år 1600, og det er ham, der har givet byen navn. Den ligger smukt ved klar-

Götapladsen
i Göteborg

T. v. stadsteatret
l. f. kunstmuseet
t. h. koncerthuset

elvens udmunding i Vänern. Klarelvens forskellige forgreninger støder man på overalt. Det er en mægtig elv, der kommer inde fra Norge, fra egnen omkring Rörås. Vänern ser man derimod ikke meget til, da den dækkes af en stor og flere mindre øer ud for Karlstad.

Folkeskoleseminariet er som alle svenske seminarier et statsseminarium og er betydelig større end de danske seminarier. Der er for tiden 11 seminarieklasser, deraf to toårige studenterklasser, og en øvelsesskole med ca. 250 børn, alt sammen i samme bygning. Den samlede lærerstab nåede langt op imod det halve hundrede. Af de fastansatte seminarielektorer forlanges det normalt, at de har taget doktorgraden. En af lektorerne forærede mig sin disputats, et digert værk på henved 600 sider om forhistorien til reformen i den svenske brændevinslovgivning 1853-54, udgivet 1945. Det er således ikke små krav, der stilles til deres uddannelse. Det samme krav gælder dog naturligvis ikke øvelsesskolelærerne, i Sverige kaldet seminarielærere.

Selve læreruddannelsen afviger, så vidt jeg kunne skønne, ikke meget fra den danske, og man arbejder der med den samme lærermangel som her. Der er en 4-årig seminarieuddannelse, byggende på en optagelsesprøve og en hurtig studenteruddannelse som en midlertidig nødhjælp (2-årig imod 2 1/2-årig i Danmark). Et lille indtryk af forholdene ved optagelsesprøven gav en udtalelse af rektor Isåcson, Stockholm, tidligere Karlstad, i et foredrag i København i efterårsferien. Han udtalte da, at for nogle år siden kunne de få en fin I

klasse i Stockholm, da der meldte sig ti gange så mange, som de kunne optage. Det var værre nu, da de måtte optage een af hver fem. I Karlstad var forholdet omtrent een af hver tre. I sammenligning hermed er det jo nærmest idyl at gå til optagelse i Danmark.

Også på et andet punkt er der en væsentlig forskel: man har i Sverige ikke på langt nær det eksamenspres som i Danmark. Alligevel gennemgås stoffet systematisk i et lignende omfang som her, om end det måske i noget højere grad overlades til eleverne selv at tilegne sig stoffet. Jeg var interesseret i at høre, om eleverne på den måde arbejdede lige så energisk som her, og mit indtryk var, at der ikke var nogen større forskel. Erkendelsen heraf må vel føre til, at vi også her i Danmark kunne indskrænke eksamen ikke så lidt og derved indvinde en hel del tid.

Forøvrigt er der såvel i Sverige som i Danmark et forsøgsarbejde i gang ved flere seminarier efter væsentlig samme princip: i stedet for at gennemgå »hele stoffet« (f. eks. hele verdenshistorien) på traditionel vis udvælges der visse centrale afsnit, som gennemarbejdes mere studiemæssigt med større benyttelse af håndbøger, kilder o. l. Sådanne forsøg dreves dog ikke i Karlstad.

I Sverige er det dog ikke alene læreruddannelsen, man reformerer på i øjeblikket. Hele den svenske skole er i støbeskeen. Man er for tiden meget optaget af en betænkning, som en stor svensk skolekommission for nylig har udsendt, og som giver rammerne for den påtænkte fremtidige skoleordning. Den går i korthed ud på, at skolepligten udvides til 9 år. 9-årig skole giver rigere liv, hed det i en stor overskrift i »Nya Värmlands tidningen«. De tre sidste skoleår (13—16 års alderen) skal give realskoleuddannelse, og alle svenske børn skal således føres frem til en slags realeksamen. I det sidste eller de to sidste skoleår skal undervisningen dog have en mere praktisk karakter for dem, der ønsker det (sml. vores praktiske mellemskole).

Efter realeksamen skal der så følge et tre-årigt gymnasium, opdelt i tre linier og afsluttende med studentereksamen, der altså skal kunne tages efter 12 års skolegang. En tre-årig læreruddannelse skal så igen bygges oven på studentereksamen, idet dog det midterste år tænkes lagt som et praktikandår. Det menes, at reformens vedtagelse på rigsdagen er sikret, selv om man tidligst regner med dens gennemførelse o. 1960.

Reformen forekommer en dansk temmelig utopisk, selv

om det må indrømmes, at den ser bade tiltalende og logisk ud. Her i landet skulle man dog vist have sig frabedt en 9-årig skolepligt. Vi har som bekendt nok at spekulere på med vort »ottende skoleår«.

Mens jeg var i Karlstad, holdtes der i byen et stort møde, hvor skolekommissionens sekretær, rektor Arvidson, Stockholm, diskuterede betænkningen med Värmlands skole- og kommunalfolk. Han fremhævede (ifl. »Värmlands Tidningen«s referat), at det i høj grad er netop i landdistrikternes interesse med en 9-årig skolepligt, »Hvis nogen stadig tvivler«, sagde han, »kan der peges på, at det svenske folk frivilligt er i gang med at skaffe sig en højere uddannelse. I 1931 søgte kun 13% af folkeskolebørnene over til de højere skoler. I fjor var procenttallet 32, og kurven stiger stærkt. Hvis denne udvikling fortsætter, vil det medføre en skævhed i vor ungdoms uddannelse. Den nuværende realskole er nemlig udpræget teoretisk, og endvidere er det bybørnene, som i første række udnytter denne uddannelse. Der vil altså opstå en danselskløft mellem by og land, som vil fremskynde flugten fra land til by. Hvis jeg var landsbyrepræsentant, ville jeg derfor ikke vove at gå imod den 9-årige skole. Så meget betyder den for landdistrikterne både ud fra et økonomisk og et dannelsessynspunkt«. Man fremhæver således stærkt, at reformen er af udpræget demokratisk karakter.

Navnet Värmland bringer jo straks en dansker til at tænke på digterne Frøding og Selma Lagerlöf. Det var til »Karlstad Tidningen«, at Frøding skrev sine mange artikler om alle mulige emner, og det var »skolpræsterne från Karlstad«, der i »Gösta Berlings Saga« drog op til Bro kirke (det nuværende Sunne) for at høre og eventuelt afsætte Gösta Berling.

En dag gik jeg hen i det smukke, frit beliggende »Värmlands museum«, bl. a. for at se, om man der gemte minder om de to store Värmlændinger. Selma Lagerlöf fandt jeg ikke meget om — det findes nok samlet på Märbacka, hendes fødehjem. Derimod var der en del minder om Frøding. Det interessanteste ved museet var dog måske det, jeg fandt i et par rum oppe under taget.

Der var samlet en række minder om en svensk »mirakel-doktor« F. A. Bolzius (1836—1910). Man så en stor samling krykker, hørerør, briller, gibskorsetter o. l., alt sammen øjensynlig ting, som var efterladt hos ham af folk, der var blevet helbredet. At disse undertiden var kommet langvejsfra, mindede konvolutter med fremmede frimærker og poststempel

Seminarieret i Karlstad

om. Det var ligeledes tydeligt, at det var en stærkt religiøs præget mirakeldoktor. Der hang flere indrammede bibelsprog på væggene, således over den sofa, hvorpå han indgned de syge med olie, ordet »Den, som beder, han får«. Endvidere var der på en væg fæstnet en række kristelige blade, fortrinsvis danske. Jeg bemærkede »Kirkeklokken« (udkommer stadig), »Børne-Tidende«, »Missionæren«, »For fattig og rig«.

Samlingen syntes at vise, at Bolzius havde ydet hjælp til en mængde mennesker. Men til trods for det og til trods for, at museet rummede et par stuer til hans minde, kunne jeg ikke finde hans navn i noget svensk leksikon. Derimod findes der i det danske »Kirke-Leksikon for Norden« en ret udførlig artikel om ham. Den bekræfter ganske det indtryk, museet giver af ham, og redegør for hans særlige anskuelse: Al sygdom, herunder også medfødte legemsfejl og tab af legemsdele, stammer fra Djævelen, Gud har imidlertid lovet sine børn alt, hvad de beder ham om, også førligheden. De skal blot tage ham på ordet og lade sig behandle efter bibelens forskrift (Jak. 5). Men Gud virker igennem særlige redskaber, og et sådant er Bolzius, men betingelsen er menneskets tro, ikke på Bolzius, men på Gud. Et menneskes helbredstilstand er da en målestok for hans tro og helliggørelse. Bolzius har forkyndt sin opfattelse såvel i prædikener som i lovsange.

Den dag, jeg rejste fra Karlstad (6. nov.), var det Gustav Adolfs mindedag. Der flagedes mange steder, og i domkirken i Karlstad afholdtes der en mindegudstjeneste, fortrinsvis for den militære garnison i byen. I Gøteborg så jeg Gustav Adolfs statue på Gustav Adolfs torv smukt pyntet med kranse og guirlander. Noget tilsvarende kendes vist ikke i Danmark i forbindelse med nogen ældre dansk konges mindedag, men det virkede smukt. Samme dag havde en snebyge pudret skovene mellem Trollhättan og Gøteborg på det smukkeste. Det blev et festligt farvel med Sverige.

På mange måder mærkes det naturligvis, at Sverige ikke har måttet døje den samme besættelse som Norge og Danmark. En større velklædthed var almindelig, og forsyningsforholdene er sikkert gennemgående bedre. Det gælder dog ikke kød. Der må afleveres kødmærker på restaurationerne, og i det hele taget så man ikke meget kød. Men levestandarden er nok en grad højere end herhjemme.

Til slut vil jeg gerne fastslå, at trods forskel i synet på Nordens sikkerhedsproblemer er det en kendsgerning, også en praktisk kendsgerning i dag, at danskerne og svenskerne er broderfolk, og et ophold i Sverige føles ikke særlig som »udenlands«. Man må derfor ønske alle de bestræbelser, som går ud på at bringe de nordiske folk nærmere sammen, al mulig fremgang. Det gælder ikke mindst, når talen er om skolen, og man kan derfor kun glæde sig over, at den nordiske lærerudveksling stadig bliver mere omfattende og nu også skal til at omfatte folkeskolens lærere.

LIDT GEOLOGI FOR SEMINARIET

ET ARBEJDSGRUNDLAG FOR INTERESSEREDE

Af R. P. Sørensen (20)

Under mit fem år lange ophold på Nr. Nissum Seminarium 1916—21 — 1+3 år som elev, 1 som lærer — nærede jeg stor interesse for omegnens natur, og jeg lærte den forholdsvis godt at kende på mange gode ture, hvor vi dels »botaniserede«, dels samlede sommerfugle. I det sidste foretagende var jeg dog kun medløber.

Men det geologiske element i naturbilledet var ikke opdaget i vor kreds. — Vi gik vor daglige tur på Byskov bakke uden at ane, at vi passerede en israndslinie.

Siden blev geologien min hobby, og jeg fik den lykke at komme i nær forbindelse med statsgeolog dr. phil. Sigurd Hansen. Som assistent for ham fik jeg i sommeren 1943 den opgave at foretage en geologisk »rekognoscering« i Lemvig—Struerområdet for i en fart at få fremstillet et brugeligt jordbundskort, der skulle danne underlagskort for Nationalmuseets nu udkomne arkæologiske kort.¹ Den undersøgelse, jeg foretog, var ikke nær så grundig som den geologiske kortlægning, *Danmarks Geologiske Undersøgelse* ellers foretager (og som jeg andet steds også ganske kort har arbejdet med ved). Men da der ikke ellers er foretaget en systematisk gennemvandring af denne egn med geologisk kortlægning for øje og nu næppe bliver det de første halvthundrede år, kan nærværende udredning forhåbentlig være til nytte.

Indledende oversigt. Vort seminarium ligger midt i et typisk istidslandskab², der »vender mod syd«. (Dette udtryk om landskabets *retning*, mener jeg, vi med fordel kan bruge. Det

¹ *Therkel Mathiassen: Studier over Vestjyllands Oldtidsbebyggelse. Nationalmuseets Skrifter, Arkæologisk-Historisk Række II 1949.*

Værket må meget anbefales. Der findes deri et afsnit: Sigurd Hansen: Landskabets geologiske Udformning.

² Se kortet side 24—25.

Red.

er den udformende ismasses bevægelsesretning, jeg flytter over på selve landskabet). Fjorden er en inderlavning, dannet ved isens erosion. Området mellem fjorden og Klosterhede er et morænelandskab dannet af isens aflejringer. Klosterhede og Kronhede er de tilhørende hedesletter dannet af smeltevandsfloderne. Tunneldalene, hvorigennem vandet under isen er ført op til hedesletterne, bryder fra underlavning gennem moræneland og ender ved hedeslettens toppunkt: Lemvigdalen til Kronhede, Kilen til Klosterhede. Grænsen mellem hedesletterne og morænelandet er grænsen for isens største udbredelse i sidste istid, altså en del af hovedisrandslinien gennem Jylland. Uden for denne, ragende op over hedesletten, ses *bakkeøer* fra næstsidste istid: Møborg og Bøvlingbjerg og, helt i syd, den store Skovbjerg bakkeø. — En »halvø« omkring Linde mellem Asp og Naur er fra samme tid.

Længere mod øst er der en tilsvarende serie med Venø bugt som inderlavning — eller *tungebækken*, som man også kan sige, når formen indbyder til det — og morænebakker uden om i en bue, der følger tungens rand. — Men når vi rejser endnu længere mod øst, helt over til Mols, finder vi serien i *omvendt orden*; landskabet vender mod nord! Kalø Vig og Ebeltoft Vig er *tungebækkener*; Mols Bjerger og bakkerne omkring Rønde omrander disse tunger. Længere mod nord er der hedeslette (bemærk: Tirstrup flyveplads). Og tager vi til f. eks. Aabenraa, finder vi serien med retning mod vest. Fjorden som *tungebækken*; omkring dette er der morænebakkeland med tunneldale, der fører op til hedesletten i vest; bakkeøer rager op over denne.

Nogle af vore smukkeste landskaber er formet sådan. Og dette med de tre vidt forskellige retninger bør, som noget »spændende«, ikke forbigås i skolerne. Det er vel overflødigt at bemærke, at de omhandlede isstrømme ikke alle kan være samtidige, selvom de alle skal finde plads indenfor sidste istid. Isen fra nord i vort område har dog været samtidig med en isstrøm fra øst over den sydlige del af landet. I det nordlige Jylland, og altså omkring seminariet, finder vi af ledeblokke næsten kun Rhombeporfyr fra Oslo Fjord; blokke fra Østersøen, der er almindelige i Sydøstjylland, mangler helt. Deri ligger et godt bevis for, at det, der hævdes om isens strømretninger, er rigtigt.

I denne oversigt må der gives plads til en almindelig geografisk bemærkning. Skønt morænelandet, som sem. ligger i, ganske svarer til Østjyllands moræneområder, også hvad

frugtbarhed angar, er klimaet jo vestjydsk. Derfor er der så lidt bøgeskov på de steder, hvor den ellers har fristed: tunneldalens skråninger og andre stejle, men frugtbare steder. Ved Kappel og Tangsgaard og i Trælborg Dal gør løvskoven dog forsøg på at hævde sin ret.

Israndslinier. Hovedisrandslinien, der adskiller moræneland og hedeslette, er nævnt. Vi kan kalde den I. En anden slynger sig om sem. i en elegant bue, II. Begge skal omtales lidt nøjere. Israndslinie I kan, stort betragtet, fikseres ved punkterne: Bovbjerg, Dollerup ved vestenden af Hald Sø, Padborg. (Vestjyder vil måske hellere bruge det nøjagtigere *Trans kirke* i stedet for Bovbjerg). Dens forløb syd for sem. er: et sted lidt nord for Rom kirke, Fabjerg kirke, Skodborg Huse; derfra er linien mindre tydelig, men den skal føres over dalen lidt nord for Fovsing kirke, fordi tunneldalen her går over i en ekstramarginal dal (se senere).

Denne linie er den vigtigste linie i egnen i flere henseender. Men den er ikke, som tilfældet er så mange steder, eller dog kun i ringe grad, markeret af en fremtrædende randmoræne. Uden for linien har smeltevandet bygget grus og sand op til en vis højde. Bag linien har isen lagt sine efterladenskaber: moræneleret. Ved selve randen er der bygget op dels af små nedstyrtende bække oppe fra isen, dels ved oppresning foran isranden, idet ismasser bevægede sig lidt længere frem. Hvilken af de tre »opbygninger«³ når højest? Man går ved typebeskrivelser i skolerne ud fra, at isen bygger op til større højder end smeltevandet og højest ved selve randen, så at man fra randmorænen kan se ud over hedesletten ved dens fod. Og sådan ligger det også ofte. Men det behøver aldeles ikke at være tilfældet. Hedesletten kan være bygget op til største højde, idet den jo under dannelsen støder op til iskanten; og så ligger efter isens forsvinden morænelandet lavere end hedesletten, og randmorænen ligeså, måske delvis begravet under hedeslettens nærmeste del.

Sådan er forholdet lige syd for sem. Det ses bedst ved Søboel-Højtoft. Her kommer man fra en lidt lavere liggende flade, der hører til morænelandet, det i sin tid isdækkede område, går op over en brat lille skrænt, der er hedeslettens proximalrand,³ og står så på hedesletten, som herfra skræner meget svagt og jævnt mod syd. Man kan ikke rigtig se hedesletten, før man kommer op på den. — Neden for den

³ proximal = nærmest.

Israndslinie II set fra Biologisk Laboratorium

lille skrænt kan man søge efter den forsænkede randmorænes materiale i grusgrave eller andre profiler. Der kan findes morænegrus. (— I 1943 var jeg nu særlig heldig med at finde profiler; den tyske hær gravede en mængde huller, til mere nytte for mig end for sig selv).

Israndslinie II er yngre og betegner en fornyet fremtrængen af isen, efter at den som sammenhængende »levende« landis var forsvundet fra vort område for et tidsrum. Den er markeret af en bakkerække, der kan regnes at begynde med Engbjerg bakker nordvest for Lemvig. Efter afbrydelsen ved Lem Vig går den som en høj sammenhængende vold fra Nørre Lem kirke over Nissum kirke til »Hønehøj«, en gravhøj oven for Ardal, hvor den svinger om i en stor bue og danner vor noksom bekendte Byskov Bakke, så at seminariet ligger næsten omslynget af den. Linien forløber derefter over de flotte Viumhøje, nu med et noget ændret udseende, videre over Raabjerg, hvorefter den afbrydes. Øst for Kilen genfindes bakkerækken ved Gimsing; den går over N. Feldborg kirke⁴ og Handbjerg kirke og, efter en ny afbrydelse, over den kendte Ryde Bavnehøj til et sted syd for Sevel, hvor den ender brat.

⁴ alm. kaldet Hjerm østre kirke.

Ejendommeligt for denne linie er, at bakkerækken, så fremtrædende den end er, ikke er en typisk randmoræne, idet den ikke som en sådan består af stenrigt materiale, morænegrus eller diluvialgrus, men for største delens vedkommende af samme fede moræneler, som findes på begge sider af den; der er altså heller ikke nogen hedeslette foran den. Manglen på grus skal måske forklares ved, at isen ved sin rand har skubbet det moræneler, der lå fra det tidligere fremstød, sammen, og i ringe grad tilført nyt materiale. Isranden har sikkert ikke stået stille her i nær så langt et tidsrum som ved hovedstillingen. Manglen på hedeslette må vi søge at forklare ved at antage, at det foranliggende moræneland, der forlængst var forladt af den levende is, dog gemte større partier, der lå dækket af de fremsmeltede masser og derved beskyttet mod solvarmen. — Smeltevandet fra den nye isrand måtte da finde vej, som det bedst kunne, hen over dette forland, der altså havde helt andre højdeforhold end nu. Efter bortsmeltning af såvel »levende« som »død« is, vil der under disse forhold ikke kunne ventes en normal hedeslette foran israndslinien. Men man kunne måske vente at finde, i hvert fald nogle, ved indsænkning forstyrrede lag af smeltevandsdannelser afsat oven på den formodede dødis. Sådanne har jeg med meget ringe udbytte søgt efter under min, man må huske flygtige, gennemgang; jeg tænker her særlig på terrænet mellem sem. og Lemvig tunneldal. Der findes derimod nogle langstrakte nord-sydgående slugter, se f. eks. vest for gården Engholm; selve denne »længde-stribning« skal måske på en eller anden måde sættes i forbindelse med smeltevandsstrømme fra isranden. Men her må man se på landskabet med fantasi og erindre, at nuværende lavninger antagelig har rummet de største dødismasser og altså dengang ligget højest, så at vandstrømme snarest må tænkes at have løbet der, hvor der nu er rygge i landskabet — og der enten eroderet eller aflejret.

Endelig er det ikke sikkert, at der har løbet særlig meget vand ud fra den isrand. Det smeltevand, der kom længere bortere fra på vej ud mod det åbne land, fandt nok, under isen, andre steder hen, f. eks. til Kilen, hvor der også under dette fremstød var en »gletscherport«.

Fra Hønehøj, hvor randmorænen skifter retning, skifter den også karakter og bliver noget mere sandet. (På det geologiske kort i det side 11 nævnte værk har en sandplet tæt ved sem. fået fejl farve ved en trykfejl). Desuden er terræ-

net bag linien et helt andet, særlig mærkeligt i Bjerrum; derom senere.

Ved Humlum kirke og igen ved Toftum Bjerger er der stykker af endnu yngre israndslinier (III og IV) markeret af korte, men smukke randmoræner, dannet under isens tilbagemykning.

Dalene. Vort områdes dale gemmer værdier både for den, der blot søger skønhed og stilhed, og for den, der vil studere naturen. Læ og grundvand og fritagelse for pløjning skaber gunstige vilkår for planter og dyr. Og for geologer er de interessante i sig selv og skaber desuden ofte profiler, hvor jordlagene kan ses.

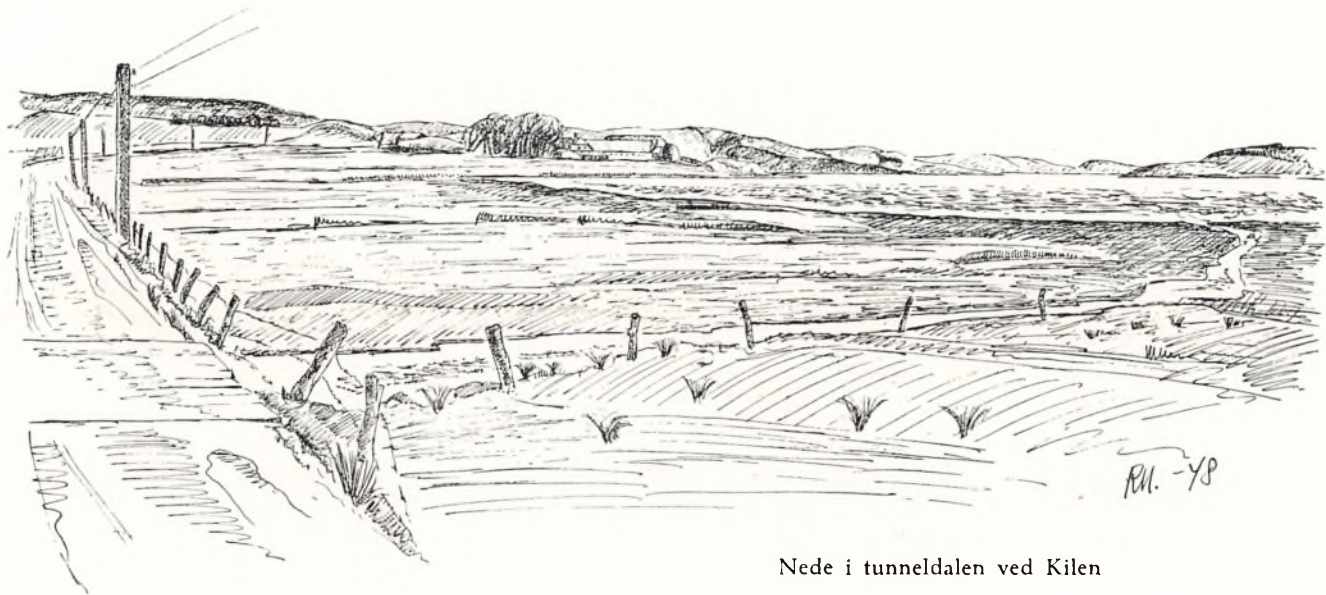
Lad mig først give en almindelig oversigt over daltyper; så bliver en gennemgang af områdets dale let.

1. *Tunneldal* (= subglacial smeltevandsdal). Må vist forudsættes nogenlunde kendt. Ujævn bund med mose- eller søfyldte fordybninger adskilt ved tærskeler; uregelmæssigt svungne dalsider. De nuværende vandløb er alt for små til dalen og løber i modsat retning af den, det under tryk løbende smeltevand fulgte, da det udgravede dalen. Eks. Lemvigdalen; Kilen.

2. *Smeltevandsdale.* (= subaeriske smeltevandsdale. »Subaerisk« = »under luften«. Senglaciale sm. dale kaldes de også. Senglaciale tiden er afsmeltningstiden. Find et godt dansk Ord!) De er dannede i fri luft. Er af en sådan størrelse, at det ikke er muligt at forklare deres opståen uden at regne med betydeligt større vandmængder end dem, der nu er til rådighed i egnen. Men ellers har disse dale en normal floddals former: jævnt fald i bunden; bratte regelmæssige skrænter, som er stejlest i ydersiden af dalens krumning. Nuværende vandløb følger den gamle strømretning, men er for små til dalen og har ofte sin egen dal i en større. — Af dem er der igen to slags:

2a. *Den ekstramarginale dal* (ekstramarginal = udenfor randen). Ligger i fortsættelse af en tunneldal, begynder ved en »gletscherport« — og havde der straks ved sit »udspring« hele sin vandmængde samlet. Eks.: Fovsingdalen indenfor Kilen.

2b. Smeltevandsdal, der blot har afledet vand fra et område med dødis under dennes smeltning. I modsætning til 2a har denne dal smalt, i reglen forgrenet udspring som en normal floddal. Det eneste »unormale« ved den er dens størrelse. Eks. Trælborg dal. Hvor en dal af denne type har fundet sig vej ud over hedesletten, altså bort fra isranden, løber den naturligvis »ekstramarginalt«, f. eks. Flynder å's grene.

Nede i tunneldalen ved Kilen

3. *Postglaciale vandløbsdale.* (Postglacial = efter istiden). »Passer til« – er dannet af – de nuværende vandløb. Dog kan disse naturligvis have ændret sig i tidens løb, bl. a. efter klimasvingninger. Her kan man også skelne mellem to typer: a. den »unge« dal med stærkt fald, dybt nedskåret og stadig underkastet erosion, og b. den »gamle« dal, hvor vandløbet slynger sig og både aflejrer og eroderer. Dalen er bred og flad.

Bemærkninger om egnens dale. En smuk og typisk tunneldal, der vel til nød kan nås på en dags ekskursion, er dalen forbi Borbjerg op til hedesletten tæt ved Skave. Den går over i en kort ekstramarginal dal. (Salshøj randmoræne bør besøges, hvis man er så langt som der).

Kilen, der er lettere at nå fra sem., er også interessant. – Tunneldalens overgang i den ekstramarginale dal findes lidt nord for Fovsing kirke. Bredkær bæk, der løber til Kilen, har eroderet sit udspring et godt stykke ind i smeltevandsdalen ved »baglæns erosion«, så afvandingen på denne strækning sker i modsat retning af den brede dals fald.

Lemvig tunneldal er også værd at følge op til hedesletten.

En smuk smeltevandsdal af type 2b har vi i Trælborg dal, der vist også kaldes Gudumdalen. Den udspringer i det terræn, hvor vi også af andre grunde måtte anbringe dødis. Da dalen jo udmunder i fjorden, må denne være blevet isfri før dødisen smeltede. Dalen har mange, nu udtørrede »tilløb«, stemmende med, at det vand, der dannede den, vældede frem som kilder næret af den i jorden begravede dødis.

Flere af de slugter, der fører ned til Kilens inderste del, har et lignende senglacialt præg og har uden tvivl ført smeltvand fra dødis ned til Kilen, da denne var blevet isfri. Måske har nogle af dem været tunneldalforgreninger oprindelig og er senere blevet omformet. Det er ikke let at afgøre nu. De stærkt forgrenede dybe dalsystemer på Kronhede og Klosterhede, omkring Fåremølle å og Flynder å's grene, er også udgravede i senglacialtiden.

Dale af den her omhandlede type, Trælborgtypen, er i virkeligheden så almindelige og karakteristiske, at de efter min mening fortjener omtale i de højere skoler.

De lange, smukke kløfter, der fører ned til fjorden, kan henregnes til type 3a, nutidig vandløbsdal i ungdomsstadiet, se f. eks. den nordligste del af dalen nord for Kongensgård. Vandløbet er ikke særlig stort, men faldet er stort og har været endnu større, før kløften blev gravet så dybt ned. I nogle tilfælde må vi måske dog regne med smeltvand fra

dødis også i disse kløfter for at kunne forstå størrelsen. Se f. eks. den mægtige Karbækdal mellem Balle og Østerbol!

Så er der også sammensatte dalsystemer. De bredere dalsflige ned for Kongensgård og ved Høgsgård f. eks. skal vel nærmest forklares som tilfældige huller, der ved udformningen af vandløbsdalene er blevet forbundne. Hullerne er af den slags, der så almindeligt findes i et ungt morænelandskab (i modsætning til, hvad der er tilfældet i det ældre morænelandskab, bakkeøerne — som det i øvrigt her fører for vidt at komme ind på). I et »ungt« landskab løber vandløbene ofte sådan fra hul til hul. — Hullerne kan man altid fylde dødis i — og smelte det igen — hvis man mangler forklaring på dem.

Bakkerne. Når man i Danmark taler om bakker, er det ofte dalskrænter, der tænkes på, især hvor disse er fremspringende og forkløftede, f. eks. bakkerne omkring Lemvig, Himelbjergbakkerne, Rebild bakker o.s.v. Ægte bakker finder vi f. eks. i randmorænerne (eks. Ryde Bavnehøj). Toftum Bjerge er ægte nok, selv om det er kysterosionen, der særlig har sat dem i relief og gjort dem til et udflugtssted. — Randmorænen mellem N. Lem og Nissum kirker er knap så »ægte«, da den kun er stejl fra ydersiden og mere sammenhengende jævn på ryggen end randmoræner plejer. Det må regnes for en sjældenhed, at en landevej går oppe på en randmoræne. Medens den altså på denne strækning mangler isolerede bakker, er der til gengæld ved Vium og Bjerrum nogle af de morsomste, fritliggende, stejle og spidstoppede småbakker, man kan finde i hele landet.

De ligger dels i, dels lidt bag den ydre israndslinie (II), men er i modsætning til morænebakker opbyggede af lagdelt, vandsorteret sand. Det er vanskeligt at tænke sig vand i virksomhed i den højde og tilmed på så isolerede pletter på anden måde end ved at arrangere is omkring på alle nødvendige steder. Små vandstrømme oppe fra isens overflade aflejrende sand i spalter og kløfter i isranden eller i huller bag denne — sådan omtrent må man vel tænke sig bakkerens tilblivelse. Det er de fikseste, jeg har set af den slags. Gå ned gennem Bjerrum og se dem! — Dagbjerg Daas har en noget lignende oprindelse.

Vil man absolut have et navn til fænomenet, kan man prøve at slå op under *kames* i en geologi. — Vi er dog på sikrest grund, når vi ser nøje på Viumbakkerne og så, når vi møder nogle, der ligner, siger: »bakker af Viumtypen«.

Kystklinterne ved fjorden byder især gode muligheder for at studere skred. — Jeg tror, klinterne ned for Østerbol har Danmarks bredeste udskridende flager. Se dem! Den udskridende klint forklares lettest med et rids på tavlen, som vi gør det i lejrskolen, men det må De selv tegne! Det nederste af leret opløses af grundvandet og vil glide ud, mens det øverste mere tørre binder sammen, indtil det engang brækker fra og glider ned langs en buet, stejltstående glideflade. Kendetegn for udskridende klinter: 1) træer og buske står lodret og gror videre efter skredet, 2) der siver vand ud af jorden forned i klinten.

Jordbunden. Mellem fjorden og hedesletten og vest for sem. er moræneleret altbeherskende. — Selve overfladelaget byder altså ikke der på større spænding. Men i et snit ned gennem lagene bag israndslinie II må man vente at se to moræner over hinanden, den øvre svarende til isfremstødet til linie II, og den nedre svarende til den første store isbedækning, da randen stod ved I. I kystklingen, hvor erosionen har foretaget et sådant snit, kan de to moræner eftersøges. Men hvis der ikke er lag af en anden slags, der skiller dem, og hvis der heller ikke er væsentlig forskel på beskaffenheden, kan det være vanskeligt at afgøre, hvor grænsen går. Mange steder kan man imidlertid finde lag af smeltevandsdannelser et stykke nede i moræneleret, så man kan formode, at det overliggende udgør øvre moræne. Og et enkelt sted, i klinten ned for Ø. Stokholm, er vi så heldige at finde en interstadial mose under øvre moræne. (Inter = mellem; stadial af stadie). Mosen må tænkes at være dannet i tidsrummet efter isens første forsvinden og før det nye fremstød til israndslinie II. En pollenanalyse udført af Dr. Johs. Iversen viser, at kun arktiske planteformer har groet i og om mosen. Denne mose er måske egnens interessanteste geologiske fænomen, og den anbefales til studiebrug, men skån den ellers!

Forholdene vedrørende de to moræner kan ikke siges at være undersøgt til bunds. Det kræver f. eks. nogen overvejelse, at den øvre moræne er så tynd, fra lidt under 1 til ca. 3 m, medens randmorænen ligger 15—25 m over det foranliggende land. Her kan teorien om sammenskydning ved randen måske bruges. Men regner man med stærke trykvirkninger, er det mærkeligt, at volden er så regelmæssig og rolig i sit forløb.

Øst for sem. bliver diluvialsand (bakkesand) mere almindeligt. Lidt morænegrus kan findes ved den yderste israndslinie.

Erosionskløft i tunneldalens side ved Kilen

linie, men er ellers, ligesom også morænesand, langt sjældnere end moræneleret.

Diluvialler er vest for sem. sjældent i overfladen, men det findes flere steder i kystklinten. Et sted nordvest for Østerbol fandt jeg det med tydelige varv (årslag) kendelige på de mørke, fede vinterlag. I slugter ved Kongensgaard, Høgsgaard, Gantris, Kamstrup, Byskov og flere andre steder øst for sem. findes der pletvis diluvialler i overfladen. Det ses mest i småprofiler i skrån timer ned mod de uregelmæssige dalsænkninger, som er omtalt side 11. Diluvialleret er stenfrit, undertiden iblandet lag af finsand. Ved indtørring har det et karakteristisk finbrokket udseende. Det er aflejret af stillestående smeltevand i bassiner, der i mange tilfælde har været afspærret af is, eller af is til den ene side og terræn til den anden. — Når en isfyldning er i færd med at smelte bort, kan der f. eks. opstå sådanne bassiner mellem resten af isen og den frilagte moræne.

Ved Rimmer strand er der *havdannelse*r, dels fremkommet ved landhævning, dels dannet af brændingens opskyl. I Resen kær er der sikkert havaflejringer dækket af tørv. Hele dette område gik jeg ved min kortlægning let hen over, idet jeg blot satte tegnet for tørv, så langt denne fandtes. Hvor langt havet har gået ind, kan jeg derfor ikke sige.

Hedeslettene er opbyggede af sand og grus, det groveste nærmest isranden, finere udad i strømretninger. Dette er formentlig godt kendt. Men der findes en aflejring, som hidtil ikke har været kendt herhjemme: en *løss-aflejring*.

Den er fundet af dr. Sigurd Hansen, men så sent, at meddelelse derom ikke nåede at komme med i det side 11 omtalte værk. Fundet er hidtil kun omtalt i et foredrag i Dansk Geologisk Forening, og dette foredrag gengiver Sigurd Hansen selv i stærk forkortelse i »Meddelelser fra D.G.F. 1948«. De følgende oplysninger stammer derfra:

På de højeste, mest grusede, proximale dele af de tre hedesletter: Kronhede, Klosterhede og Sønderhede (øst for Holstebro) findes en hidtil upåagtet æolisk aflejring (vindaflejring) af meget ringe mægtighed, men ret omfattende udbredelse. — Aflejringen har karakter af »finblandet ler«, og en række analyser viser, hvad kornstørrelser angår, en ret god overensstemmelse med mellemeuropæiske løssdannelse, om end bedst med de grovere typer. Dog er, f. eks. på »Gudum hede« nord for Klosterhede plantage, aflejringen noget foruren af fint sand. Men da laget kun er omkring 1 dm og

sjældnere 2 dm tykt, kan denne forurening forklares som en følge af regnormes og planterødders indvirkning gennem de årtusinder, der er gået siden laget aflejredes.

Ler- eller løsslaget er kendt af den lokale befolkning. Skovfogeden i Klosterhede plantage betonedede f. eks. lagets betydning for plantagens net af fortrinlige cykkestier. I Gudum hede ventes det at få landøkonomisk betydning i de nyopdyrkede marker som en vigtig komponent i muldlaget.

Løss'en må være aflejret i sen-glacialtiden. Dette fremgår dels af, at den findes også på terrassefladerne i de sen-glaciale smeltvandsdale, som findes i den nordlige del af Klosterhede — aflejringen må altså være sket efter disse dales dannelse — dels af, at de vinde, der har ført løss'en med sig (i form af støv), sandsynligvis er kommet fra nord eller nordvest, altså fra morænelandet. Dette må da på den tid have henligget som *tør tundra*, som det netop var tilfældet med store dele af Jylland i sen-glacialtiden (tundratiden), før fyrreskoven indfandt sig.

Løsslaget kan vistnok lettest ses enten ved Skodborg Huse, på Gudum hede eller ved Rom kirke i den store grusgrav. På disse steder ligger det som et tyndt overtræk over hedeslettens gruslag, som det dækker lige op til, hvor det møder morænelandet. I den sydlige del af Klosterhede findes det ikke. Hvor der der findes vindaflejring oven på hedeslettens lag, består de kun af flyvesand.

Opgaver. Med en venlig tanke til sem.s specialelæsning, der synes mig tillokkende, skal jeg forsøge at pege på nogle muligheder for frugtbart geologisk arbejde i terrænet.

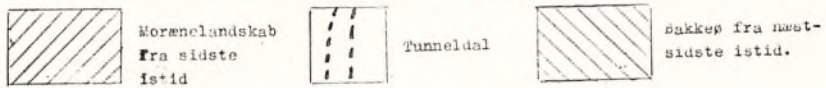
1. Det ville være af betydning om kystprofiler og andre dybe profiler blev gået grundig igennem med det for øje at adskille de to moræner. Prøv, om der kan kendes forskel på materialet i dem; søg efter interstadiale dannelser i lighed med tørven; opmål om muligt øvre moræne på hele den undersøgte strækning; beskriv også de andre synlige lag i klinten.

2. En nøjagtigere kortlægning af det overfladisk liggende diluvialler på et målebordsblad (M 1803 og 1903) vil i sig selv have interesse — leret er teglværksler! — og nok føre til en klarere opfattelse af dannelsesmåden. Et almindeligt kendskab til diluvialler og varv hører til samme opgave.

3. Daltyper kan tages op til studium og indtegnning på kort. Vandløbserosion i det hele taget. Opmål f. eks. et tværsnit af »unge«, »gamle« og »døde« vandløbsdale forskellige steder. Mål vandmængde og fart, størrelsen af det af vandløbet afvandede areal og sådan noget.

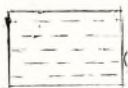
GEOLOGISK OVERSIGTSKORT C

NISSUMEGNEN v/ ALEX. KOCH

Hedeslette
fra
sidste istid

Postglaciale
ringskræjninger
(havet havbun
og mose).

Iserådalens søer

Erosionsaa

4. Kystlinie og profil. Man kunne prøve lidt nøjagtigt at fastlægge stenalderhavets kystlinie ved Rimmer strand og i Resen kær, søge marine fossiler under tørven, hvis man kan finde tilgængelige profiler eller måske selv grave. Ved den nuværende kyst kunne man prøve at finde ud af, hvor og hvordan det eroderer.

5. Man kunne følge israndslinier på en strækning. For I's vedkommende kunne man på et kort markere, hvor hedesletten ligger højere end morænelandet, og hvor det omvendte er tilfældet, tegne nogle snit tværs over israndslinien forskellige steder, også hvor der er opragende randmoræne (ved Humlum kirke eller Salshøj f. eks.). Vigtigt ville det være, om man kunne få en påvisning af, hvor israndslinierne I og II går i området ved Kilen. Nr. II genfindes i nærheden af Gimsing syd for Struer; men hvor går den over Kilen? Lad mig hellere sige, at det kræver et øvet øje og flittig brug af målebordsbladets højdekurver, hvis man vil danne sig en selvstændig mening om israndsstilling i »vanskeligt« terræn.

6. Viumbakkerne kunne også tages under behandling. Der er sandgrave i flere af dem. Lagenes hældning og tykkelse og materialets finhed kunne måles, selve bakkerne opmåles og tegnes ind på et forstørret kort. — Der bør i så fald ses efter, om lagene nogle steder er kippede over, da den støtende is forsvandt.

Der kan opstilles adskilligt flere opgaver. Strandsten f. eks. Men det er jo ligesom mere spændende at lede efter ledeblokke ved Flensborg fjord, hvor der hurtigere findes 10 slags, end der ved Limfjorden findes 2 slags. (Foruden rhombeporfyrr kan kinnediabas findes). Men der er jo også andet end ledeblokke. I 1944 sad der i en klint ved Venø sund, ud for Vejbjerggd., en flage rødt »plastisk ler« i morænen, altså et stykke af undergrunden i Nordjylland. Mere af den slags kan vel findes, moler, cementsten, Limsten osv.

Afsluttende bemærkning. Geologien er ikke alt i et landskab, men noget, der dog hører med i billedet. Der er i dag rige muligheder for at gå ud som lærer med et alsidigt, rigt nuanceret billede af dansk landskab. Et billede, der omfatter både historie og naturkundskab. Se f. eks. i det side 11 nævnte værk på broncealderkortet — og tag ud og se det i virkeligheden, f. eks. ved Fabjerg kirke — hvordan en geologisk linie (israndslinie I) på det nøjeste er fulgt af oldtidens folkene, da de valgte gravpladser; så forstår man, at geologien hører med i et fuldstændigt billede af landskabet. Kunne

jeg med nærværende bidrage til, at nogle af seminariets elever får et mere omfattende og mere interessebetonet syn på Nissumegnen, vil det glæde mig. Jeg vil gerne besvare eventuelle spørgsmål. Er de for svære for mig, lader jeg dem gå videre til D. G. U.

Forfatterens adresse er: Overlærer R. P. Sørensen, Buskhøj, Padborg.

Tegningerne side 17 og 21 er udført af ingeniør Erik Rørbæk Madsen, Struer, broder til R. M. (47), og velvilligt stillet til rådighed for årbogen. Tegningen side 14 er udført af Gerud Høegmark, IV kl.

Angående Nr. Nissum-egnens geologi se tillige årbogen for 1939: J. Kirkegaard: Lidt om Undergrunds- og Overfladelag i Nørre Nissum og Omegn.

Red.

DU MAATTE

Alverden laa saa lyst og let
og smilte for din Fod;
Livsglæde fyldte helt dit Bryst
med frit og frejdigt Mod.
Men saa blev alvorsfyldt dit Blik,
hvad tænkte du mon paa?
Jo, Danmarks Røst til Hjerter gik:
Du maa, du maa, du maa!

Ja, ja, vor kære, kære Gut
du maatte, maatte gaa!
Og du blev i din Ungdom brudt,
vi kan det ej forstaa.
Det blev saa tomt; men Danmarks Røst
maa til vort Hjerter naa:
Han gik — det være skal vor Trøst —
fordi han maatte gaa.

Naar Danmark atter vorder frit,
det bli'r en herlig Dag.
Da Tak til hver, som trofast stred
for Konge, land og Flag.
Naar Danmark kalder sine Børn,
gaar egen Plan i Staa.
Da lyder det: Tag nu din Tørn,
du maa, du maa, du maa!

Kr. Mikkelsen (03), Haurum

Ovenstående lille digt af Kr. Mikkelsen, der for nylig tog sin afsked fra embedet i Haurum, har sin egen historie. Det er en sørgende fars hyldest til sønnen, Niels Mølgaard Mikkelsen, f. 24. dec. 1924, der faldt under et forsøg på sammen med 3 gruppekammerater at ødelægge en nødlandet tysk jager. Aktionen tegnede godt, men et par uheld, et skud, der gik af, og en karabin, der kikkede, ændrede det hele og kom til at koste Niels Livet. Man kan læse nærmere derom i »Mens vi ventede« (Folkeskolen under besættelsen) side 88. I sin trang til at få luft for sin sorg sendte faderen digtet til sin gode ven, nu pens. overlærer Math. Christensen, Kolding, hvis melodi til Mads Nielsens smukke befrielses-sang »Danmark frit« var med til at gøre den sang til det, den blev for det danske folk. På eget initiativ skrev Math. Christensen melodi til sangen her og sendte den til årbogen. Men årbogens læsere får vist bedst adgang til digtets »sjæl« gennem nedenstående linier af Mikkelsens brev til Vennen:

Math. Christensen (04)

»5. maj er en underlig dag for os. 5. maj 1945 kunne vi ikke rigtig synge med i koret, selv om vi glædede os over befrielsen. Vi havde haft 5 børn ialt, 4 piger og en dreng; han nåede at blive 20 år. — Den 27. marts 1945 blev han skudt af tyskerne i en ildkamp på Slet Mark, 9 km syd for Aarhus. — Ja, det er for så vidt hele historien! Jeg skal ikke give mig til at rose vor dreng, men blot sige, at han havde været os til megen glæde, og at alt tegnede saa lyst og godt for ham. Han var student og gik nu på seminariet i Aarhus. Men efterhånden lå besættelsen tungt på ham; han følte sig som en soldat, der ikke kunne komme til at gøre sin pligt. — Vi så jo godt, hvor det bar hen, men kunne selvfølgelig ikke råde ham fra, da vi netop syntes, det var en sjælesund ungdom, der gik i aktion.

I vor dybe sorg var det som en vemodig trøst for mig at skrive tre små vers til vor døde dreng. Jeg skriver dem af, de fortæller i hvert fald en smule om drengen og om, hvad vi følte.« *Alex Koch*

GAMLE OG NYE INDTRYK FRA NØRRE NISSUM SEMINARIUM

Af Laust Jensen (01).

Naa, jeg kom saa af Sted med at blive 70 Aar. Det hændte netop i Høstens Tid 1948. Ifølge Overleveringen stod det mig klart, at den Passage vilde kunne indtræffe en Dag i August, men jeg var paa Forhaand aldeles ikke feststemt ved Tanken derom, nej, ikke det.

Aa nej, det var ikke nemt at begribe, at jeg nu var blevet saa alderstegen. At jeg nu skulde indregistreres i den Aldersklasse med Adkomst til at være med, hvor de gamle fik speciel Indbydelse til et og andet, forekom mig fremmedartet. Ej heller ønskede jeg da, at noget Menneske skulde ulejlig sig træt ved Anstilling i ommeldte Anledning, og — lykkeligvis — kom jeg det over uden større Festivitas, saa det var nu slet ikke saa galt.

Imidlertid havde jeg faaet Lyst til — ja, rent ud sagt — at komme lidt paa Seminarium igen, og efter Henvendelse desangaaende til min Klassekammerat, fhv. Seminarielærer E. Maarbjerger, N. Nissum, indbragte han den Sag for rette vedkommende, og en skønne Dag kundgjorde Maarbjerger, at min Optagelse var sikret. Et Ophold paa N. Nissum Seminarium var omg. tilstaaet i Tiden $\frac{26}{10}$ — $\frac{2}{11}$ — og det endda gratis; kun at jeg skulde være til Tjeneste med et Foredrag og en Underholdning.

At jeg glædede mig til at kunne røre mig frit paa det kære historiske Sted og der orientere mig, er selvsagt. Det Ophold blev mig en Oplevelse af Rang, ja, saa skøn en Lysstribe paa min Livsvej.

Jeg blev »dimmitteret« d. 2. Novbr. uden Prøve ganske vist, men lad mig bare vedgaa, at jeg egentlig gerne »gik om« —

Og nu efter denne Indledning — lad mig fremføre noget om mine gamle og nye Indtryk fra Lærerskolen i N. Nissum.

Først de gamle. De er saa mange og lever saa stærkt, ja, saa forunderligt, som de dog holder sig.

De tre gamle

Alt det nye, der inden for saa kort Aarmaal var rejst dervede i »Bakkers Ly — nær Sø og friske Vinde«, tegnede sig for os dengang i ret stort Format; thi de mange kom lige fra Landlivets Sysler, og derfor blev den Omflytning til Nissum en særlig mærkbar Hændelse for os.

Seminiariets Bygninger og Højskolen ragede imponerende op i Landskabet; det havde alt summet sig op til en anselig Helhed, og alene det med de græske Navne var af en egen Virkning, saa det var godt fundet paa.

Alt i alt var den ydre Ramme om Arbejdet ret solid og god, men gennemgaaende var det kendeligt inden for »Skolebyen«, at her og der maatte det nøje overvaages at holde økonomisk Balance, saa ikke de større eller mange mindre Budgetter sprængtes.

Ledelsen paa Stedet var præget af Fasthed og Orden. Det var os klart, at vi inden for Stadens Porte var under Bevaagelse, undergivet de gældende Lovbestemmelser, og enhver maatte som en lovlydig Ener tjene Helheden.

Ja, der var det med Højskolens Sommerhold. De Piger skulde vi bestemt se bort fra, et Svælg befæstet, og strenge Ordensbestemmelser i fuld Kraft for derved at haandhæve denne klosteragtige Restriktion. Formentlig havde de Folk, der øvede Sikkerhedstjeneste, nogen Tillid til, at vi var efterrettelige, mestendels da.

Iøvrigt var Ledelsen forstaaende, og den rette Aand og Tone gik stærkt igennem. Flaget var aandelig talt paa Stang. Vore Vejledere var modne Kristne, der alvorligt tilsigtede at yde det bedste for Hjerter som Hjerne, og de kunne saa vel-

Den nye Seminarbygning

gørende bøje sig ned til os, netop paa en saadan Maade, at de vandt Respekt og Tillid.

Angaaende Undervisningen: Lærerne virkede hver paa sit Felt dygtigt og igangsættende; de ansporede til Grundighed, og de var i skøn Kontakt med de unge Gemytter.

Fagkredsen var da ikke saa stor som nu, men der var bestemt nok at gøre. Den alt for megen Overhøring gav naturligvis Arbejdsspild, virkede trættende. For Ex. var min Afsmag for Historie sikkert let at konstatere. Det har ikke været nemt at holde mig til »historisk« Orden — Naar Eksamens-terminen gik ind, blev Smældene fra Eksamenspisken ret hørlige, og impulsive Naturer kunde da nok haste frem paa en egen rykvis Facon. Naar Censorer var i Farvande, kunde sære Fornemmelser erkendes.

Her kan tilføjes som noget væsentligt, at vi i Almindelighed havde et passende Arbejdstempo; der var ikke saa meget dengang, der forstyrrede vor Arbejdsro.

Nørre Nissum viste sig at være et saare gunstigt Voksested for Udfoldelsen af dette mærkelig skønne Kammeratskab. Hvor vi dog faldt sammen i det daglige Samkvem paa Seminariet — og stod sammen — det i Arbejde og ellers. Jævne, flittige og nøjsomme Typer fyldte op dengang. Lad mig anføre: »Vi havde jo aldrig anden Festlighed, end hvad vi selv lavede os, og det blev ikke til ret meget. — Vi var unge, glade og tilfredse.« —

Ja, saadan stod det til for 50 Aar siden.

De nye Indtryk:

Ikke saa mange og ikke saa sikre, men jeg gør ellers opmærksom paa, at jeg forleden mødte i N. Nissum ret opladt for Indtryk, indstillet paa at iagttage og aflytte.

Jeg fik set mig om, og alt det meget af Nybygning, Udvidelser og Forandringer, al Nyindretning i saa stor Stil blev jeg imponeret af; men med Glæde genkendte jeg en god Del fra min Tid, ganske vist med dybe Mærker af Tidens Tand.

Og dernæst angaaende det egentlige:

Det var mig velgørende at møde Ungdommen deroppe, at kunne iagttage de unge Kvinder og Mænd i fuldt Sving, og jeg fik endda et godt Udsnit vedrørende deres Dagligfærd. Naturligvis har Udviklingen gennem de mange Aar medført, at man ved at sammenligne nu og da faar store Forskelle frem. Det landlige Præg er ikke saa kendeligt nu som da, men jeg vil dog mene, at den jævne Type gaar godt igennem ogsaa nu, heldigvis da. De unges »dress« er nok mer moderne; men næppe saa solid som vor dengang.

Det koster dyrt for de unge nu; thi Dagliglivets mange Krav er det slet ikke nemt at faa opfyldt. Hvad vi forbrugte af Lømmepenge var ret minimalt, om vi end røg Tobak. I Dag ser det anderledes ud. Festligheder, Foredrag, forskelligt af underholdende Art, det alt summer sig op, og jeg regner med for Ex., at det er for betydelige Beløb, der gaar op i Røg, og som rent ud er borte med Blæsten.

Seminarieeleven i Dag er nok noget snildere i Vendingen

og med fyldigere ydre Dannelsesudstyr, ja vel, men jeg tror ikke, at Hjernerne i Dag er mer »begeede« end vore, eller at man nu slider mer tappert, end vi gjorde. Tiden har nok medført, at en Nissumit er mer udadvendt, og det maa præge ham. Hans Arbejdstempo er ikke saa sundt som vort. Tidens Jag vil paavirke ham, forstyrre, ja, slide paa hans Nervetraade. Jeg betvivler, at de unge nu faar den fornødne Ro; det bliver let for hæsblæsende, og det er aldrig sundt.

Jeg glemmer ikke, at de unge nu kan forlove sig uden at blive udsat for »Retsforfølgelse«. De maa gerne det, men jeg er ikke klar over, hvordan det falder ud, om de paagældende lykkelige kan opildnes til at kunne udfolde sig. Mon Hovedkarakteren kommer til at ligge højere. Hvad siger dertil de sagkyndige?

Det interesserede mig saare meget at overvære Undervisningen, og opmærksomt fulgte jeg med. Timerne bliver nu bedre udnyttet, da man ikke anvender saa megen Tid til Overhøring og derfor faar en fyldigere Gennemgang af Stoffet. Den Undervisningsmetode er frisk og god. Udbyttet selvsagt rigere. Naturligvis øves der Kontrol med, hvordan Eleverne besidder det lærte, men der ofres ikke unødigt Tid. Egentlig ligger den Metode hen ad det universitetsmæssige, og det er rigtigt. Denne fyldige Gennemgang er saa afgjort vigtig og orienterende for Eleverne, en ganske betydelig Hjælp for dem.

Jeg glædede mig ved at kunne bemærke, hvor Lærerne dog havde de unge med sig, og jeg har bestemt Lyst til meget hjerteligt at gratulere dem med, at de der har en saa skøn Bestilling: at hjælpe de unge til en Dag veludrustet at kunne gaa ind og virke i Skolestuen og der forhaabentlig komme til at befinde sig vel.

Og saa dette, at jeg kunde mærke, hvordan Ledelsen i Dag er indstillet, som den var dengang. Grundtonen, der klinger igennem, er den samme, ja, Aanden den samme. Og naar det staar saadan til, da hvælver sig stedse Guds Velsignelse naaderigt over Nørre Nissum Seminarium, og al den Stund Gud kendes ved Gerningen der, vil den kunne lykkes, og Mennesker faar Glæden, men Gud alene Æren.

HILSEN TIL HELLAS

VED 23'ERNES 25 AARS STÆVNE

Af Steffen Steffensen

Hvor lægges Sæd til saa rig en Høst
som i en Skole, hvor Aand er inde?
Hvor formes Viljer til Livets Dyst
som hos en Lærer med Sang i Sinde?
Og blev for Livet den Grundvold lagt,
fik Aandens Kræfter en sælsom Magt.

Vi valgte Sædemænds Liv og Lod,
os blev den rigeste Gerning givet:
i Kamp mod Mørket og Dødens Brod
at bringe Slægten i Pagt med Livet.
Ved Bøn og Arbejd at lægge ind
den gode Sæd i et Barnesind.

Det synes ringe, men er dog stort,
naar til de smaa vi os ned kan bøje.
Et enkelt Glimt kun fra Himlens Port
kan lyse evigt i Barnets Øje.
Det Ord vil stedse for Tanken staa:
Hvad har du gjort mod de mindste smaa?

Og satte Virket end svage Spor,
saa der af Frugt kun blev lidt til Skue,
— hvem kan vel granske den Sæd, som gror,
før den er modnet i Solens Lue?
Gav Aandens Stemme vor Tale Vægt,
skal Frugten kendes i næste Slægt.

— Vi mødtes her i en Morgengry,
der endnu tegnes os klart i Mindet,
da hvert et Solskin, hver lille Sky
gav Liv og Grøde for Ungdomssindet.
Fik Livets Glæder end mangt et Skaar,
vi mindes blidt vore Dages Vaar.

Saa drog vi bort fra vor Ungdoms Land,
ud i en Verden hvor Kræfter brødes,
– i Asken efter en Verdensbrand
at frelse Skatte, der let forødes:
Kulturens Skatte i Skrift og Bøg,
den danske Tunge, vort danske Sprog.

Og Sekler skifted i Lyst og Nød,
vaarmilde Dage med Tider strenge,
da Folkesjælen bar Præg af Død,
og Folkets Røst kun blev Raab om Penge.
Men holdt vi Kursen i Slid og Pligt,
da syntes Kaldet os dobbelt rigt.

Engang fra oven i højstemt Kor
det kaldtes farligt for Barnesjæle
at tale varmt om vor Fædrejord
og om for Himmelens Gud at knæle.
Nu lyser atter i Glød og Brand:
Vor Gud, vor Konge, vort Fædreland.

Vær hilset Hellas og Landet her,
omsuste Højder og lune Dale.
Saa venligt lyder til hver især
nu Ungdomsminders forborgne Tale.
Hav Tak for Kundskab, hver enkelt vandt,
og Venskabs Kæde, som Mindet spandt.

ÅRET DER SVANDT

Af Forstander P. C. Gjelstrup

Inden jeg beretter om, hvad der er sket indenfor vore egne mure, vil det være naturligt at berøre de vigtigste af årets begivenheder af fælles interesse for danske seminarier.

Noget helt nyt er der ikke at nævne, det skulle da være retskrivningsreformen. Hovedbegivenhederne er de samme to, som jeg indledede med i fjor: diskussionen om læreruddannelsen og lærermangelen.

Hvad angår *læreruddannelsen*, kunne jeg i fjor berette om nedsættelsen af den store seminariekommision, og i år kan jeg fortsætte med at omtale det første resultat af dens virksomhed. Det er den såkaldte *bemyndigelseslov*, som rigsdagen vedtog i maj på grundlag af et forslag, kommissionen havde stillet. Bemyndigelsesloven giver seminarierne ret til indenfor den nuværende seminarielovs rammer — samme adgangsbetæingelser og samme slutresultat — at indrette en forsøgsundervisning med nye metoder og nye eksamensordninger for derved at søge at nå frem til mere koncentration og større selvstændighed i uddannelsen.

Ved en række møder på Emdrupborg, som ministeriet havde indbudt alle seminariefolkene til i efterårsferien, blev der gjort rede for sagens udvikling siden bemyndigelseslovens vedtagelse. Det viste sig, at elleve seminarier var gået i gang med større eller mindre forsøg. Nr. Nissum var ikke mellem de elleve. Det vil næppe nogensinde blive vor opgave at ligge i spidsen på eksperimenternes bane; alene vor afsides beliggenhed med den deraf følgende ringe adgang til timelærerhjelpe vil gøre det umuligt. Men vi håber dog i al beskedenhed at kunne starte et par forsøg fra det kommende skoleårs begyndelse.

Lærermangelen har været stadig stigende. Mangfoldige er de henvendelser, tit nødråb, som seminarieforstanderne i disse år modtager fra skolekommissionsformænd og andre, der er i forlegenhed for en lærer eller lærerinde; men desværre bliver resultatet i de fleste tilfælde negativt. Derimod har seminarierne i forrige og nu igen i dette skoleår givet et vigtigt bidrag til at bøde på den værste lærernød ved efter tur at afgive III klasses elever til en tids vikartjeneste i folkeskolen. I 1947/48 strakte denne tjeneste sig over en måned, der for vort vedkommende faldt i januar; i indeværende skoleår er perioden efter et forstæeligt, men unægtelig meget hårdt pres fra Danmarks lærerforening forlænget til seks uger, en værnepligt, som Nr. Nissum aftjente i november—december. Som jeg skrev i fjor, er det et offer for seminarierne at skulle afgive eleverne i så lang tid; det kan ikke undgås, at uddannelsen i andre fag lider derunder; der må hastes, man fristes til at sige jaskes, for at hente det tabte ind. Men man forstår jo overalt nødvendigheden af at bringe dette offer, og i sig selv er det naturligvis en udmærket ting for de unge at komme ud og prøve kræfter. Det må kun ønskes, at vikarudsendelsen, hvis den skal blive en fast institution, må blive organisk indarbejdet i helheden, så den ikke skal forringe den øvrige uddannelse.

For at vise, at Nr. Nissum seminarium søger at gøre de fremskridt i uddannelsen, som forholdene tillader, kan jeg slutte dette afsnit med at nævne, at *den udvidede sprogundervisning*, som ministeriet i 1947 gav adgang til at oprette, nu er kommet i gang hos os, idet der ved dette skoleårs begyndelse blev dannet et videregående tyskhold med hr. Christensen som lærer. Det er tanken at fortsætte med et engelsk hold, når forholdene bliver dertil.

2. Undervisning, eksamen, understøttelse m. m.

Om det daglige arbejde er der ikke noget specielt at sige. Arbejdslysten har været god, sundhedstilstanden ligeledes. En undersøgelse, som Holstebro tuberkulosestation foretog sidste efterår, gav det glædelige resultat, at alle var i orden.

Landsbyskolebesøget blev strøget sidste år, fordi III klasse kort forinden havde været ude på den føromtalte vikartjeneste. Derimod foretoges det sædvanlige augustbesøg på *Lemvig kommuneskole*, og samtidig fulgte lærerne Hansen, Hejlbøl og Koch med II klasse til Velling østergård til det så at

sige uundværlige *lejrskolebesøg*, mens III klasse, endnu denne gang ledet af lærer Sørensen, var på *stortur til København*. Det er alle den slags oplevelser, der kvikker op og blæser skolestøvet væk.

I december aflagde den nye *sanginspektør*, hr. E. Boesen, besøg på seminariet.

Eksamen skaffede 32 nye lærere til veje (3 mg+, 16 mg, 11 mg÷, 2 g+). De modtoges med åbne arme af diverse skolekommissioner etc.; mange skulle dog i trøjen med en sandsynligvis uundgåelig kornetuddannelse i tilgift, inden de rigtig kunne gå i gang i skolen.

Til I del bestod 32. Til optagelsesprøven var der som sædvanlig stor tilgang: 47 aspiranter; vi optog 27 af dem og desuden 8 uden prøve.

Elevtallet lå ved skoleårets begyndelse sidste sommer således:

I kl.	35	III kl.	31
II „	36	IV „	30

Ialt 132, deraf 91 mandl. og 41 kvind. Desuden begyndte vi med 31 elever i forberedelsesklassen. De store tal giver grund til megen tak, men på et bestemt punkt dog også til et hjertesuk: vi har for lidt plads! Hvor mangler vi — blandt meget andet — en ny elevbygning! Det var godt om den tid snart måtte komme, da der kunne tages fat på nye fremstød. Vi var godt i gang i trediverne: fyrrerne har været under krigens skygge, hvor alt stod stille; hvad mon halvtredserne skal bringe?

Statsunderstøttelsen blev uddelt efter samme regler og i samme størrelse som i fjor. Det samlede beløb udgjorde kr. 63.360, deraf 17.160 til fripladser. Den egentlige statsunderstøttelse blev uddelt i 103 portioner, den største på 1200 kr., de mindste på 200 kr. De 17.160 kr. anvendtes til 32 hele og 51 halve fripladser. Ud over dette vil der i dette skoleår for første gang blive *uddelt statsunderstøttelse til forberedelsesklassen*; men beløbet kan ikke opgives endnu, da det ikke er ankommet. *Dansk studiefond* har hjulpet 4 elever i IV og III klasse med i alt 4500 kr. i studielån. — *Seminariets egne legater* er uddelt således:

Ad. L. Hansens legat (2 port. à 71,05 kr.): Erik Åberg og Thea Lund, begge IV kl.

Cand. Strøms mindelegat (90 kr.): Robert Jensen, IV.

Jubilæumslegatet af 1942 (2 port. à 110 kr.): Thorkild Christiansen og Christiane Frandsen, begge IV.

Købm. Har. Refsgårds mindelegat (177,75 kr.): G. Jespersen, II.

3. Foredrag, møder, fester etc.

Der har i årets løb været afholdt en række foredrag og møder, som regel arrangeret af foredragsforeningen eller KFUM og KFUK. Her er de væsentligste af dem:

- Dr. Staffen Björck, Lund (udsendt af Norden): Hur danskar och svenskar sett på varandra genom tiderna.
Cand. mag. Carl Langballe: Pontoppidanaften.
Dr. Krarup Nielsen: Ad østens kongeveje (med farvefilm).
Flensted-Jensen: Farvefilmen: »Danske gymnasters Amerika-tourné«.
Lejrchef Mikkelsen: De tyske flygtningelejre og arbejdet i dem.
Organist Lund og frue: Musikalsk underholdning.
Missionær J. Høgsgård, Kina: Bag Manchuriets lukkede døre.
Koncert ved herrekoret Bel Canto.
Førstelærer Foged, Boddum: At tro, menneskeligt og kristeligt.
Chefredaktør Edv. Petersen: Om den kristne presse.
Sognepræst Berthelsen, Sønderbjerg: Kaj Munk.
Frk. Karla Lind: En rejse til Kina til KFUKs verdensrådsmøde.
Oberstløjtnant T. A. Poulsen: Hærens flyvervæsen (m. lysbilleder).
Koncert v. Ålborg byorkester (direktion: Jens Schrøder).
Riberholdt Hansen og Holger Hansen: KFUMs soldatermission.
Adjunkt Sandfeld, Struer: 1848.
Højskoleforstander Grausholt, Krabbesholm: Striden for freden.
Forstander Peters-Lehm: Ungdomsskolen ved Flensborg fjord.
Pens. lærer Laust Jensen: Mine første lærerår.
Lektor, dr. Lidell, Karlstad: Den påtænkte skolereform i Sverige.
Koncert v. violinisten Wandy Tvorek.
Organist Lund og frue: Musikalsk underholdning (anden gang).
Redaktør Rahbek, Lemvig: Holberg på en anden måde.
Dr. Bendix, Lemvig amtssygehus: Een verden.
Dr. Brønnum, Sudanmissionen: Kristendommens møde med primitiv religion.
Skuespiller P. Sigurth, Stavanger: Per Gynt.
Sognepræst Poul Schou, Ålborg: Julemøde.
Fru Sigrid Trier Hansen, Vallekilde: Flugten til Sverige.

Af de mere festlige samvær er at nævne *forårskoncerten* i april under lærer Nissens ledelse, skriftligt *udflugt til Thyborøn* i to kuttere, der af førerne blev stillet frit til rådighed, og *dimissionsfesten* den 2. juli, der som sædvanlig forløb meget festligt under stor deltagelse fra dimittendhjemmenes side. Dertil kom i efterårssæsonen de traditionelle, hjemlige *sportskampe* i september og få dage efter et stort *sportsstævne for de nordjyske seminarier* med ca. 100 tilrejsende deltagere; stævnet var et indledende led i en nordisk seminarierturnering og forløb trods et håbløst regnvejr den første dag meget fornøjeligt og kammeratligt. Endelig *julefesten*, hvor pastor Schou, Ålborg (s. o.), fortalte om Niemøller og andre skikkelser fra krigens tid. Festen var arrangeret af KFUK og M

Provinsmestrene
i håndbold
ved seminariernes
turnering

i den smukt pyntede gymnastiksal og sluttede med, at seminariet indbød til kaffefest i festsalen.

Gamle nissumitter vil savne en ting i ovenstående række og spørge, hvor elevfesten er blevet af. Ja, den gik for en gangs skyld i sig selv. Komiteen var nedsat og i fuldt arbejde, da III klasse, som skulle trække det meste af læsset, fik hurtig udrykning til den forømtalte vikartjeneste. Så måtte festen udskydes til efter jul, og da vi nåede så vidt, viste det sig, at dampen var gået af lokomotivet; ingen ville være komite, og dermed endte den ting. Vi vil så håbe på en ekstra god fest nu til efterår!

I forbindelse med festerne kan jeg passende omtale den for begge parter interessante *lærerudveksling*, som efteråret bragte, den første i seminariets historie, idet vi omkr. november modtog et to ugers besøg af lektor, dr. *Lidell* fra Karlstad seminarium i Värmland, mens lærer Hejbøl samtidig gik ind i lektor Lidells plads i Karlstad. Om det sidste fortæller lærer Hejbøl andetsteds i årbogen; om lektor Lidells besøg her kan det siges, at det faldt ganske udmærket ud; lektoren kom i fortræffelig kontakt med elever og lærere her, og hans timer og hele færden gav en meget værdifuld indføring i svensk åndsliv og svenske seminarieforhold.

Endelig er der sommerferien. 1923'erne og 1933'erne holdt jubilæumsstævne her; men den særlige begivenhed blev *Kristelig lærer- og lærerindeforenings landsstævne* i dagene 17. –21. juli. Det var et stort møde, henvend 200 deltagere; det var også et frugtbringende og festligt møde, som det var en glæde at tage imod.

4. Seminariets bestyrelse og lærere.

Der er ingen forandring sket i *bestyrelsens* sammensætning, men da der var faldet en linje ud i fortegnelsen ifjor, gentager jeg den her, således som den kom til at se ud efter seminariets overgang fra aktieselskab til selvejende institution i 1947, da medlemstallet blev formindsket fra 17 til 12. Disse er:

Fhv. førstelærer A. C. Hoppe, Hvidbjerg (formand).
Provst K. Steffensen, Struer (næstform.).
Gårdejer Evald Eriksen, Flynder.
Kommunelærerinde, fru K. Langmack, Holstebro.
Førstelærer Thorv. Madsen, Gjelballe.
Tømremester N. V. Nielsen, Lemvig.
Fhv. Gårdejer Kr. Pedersen, Ydby.
Fhv. landstingsmand Rasmussen Byskov, Nr. Nissum.
Landsretssagfører Fr. Stentsøe, Lemvig.
Overlæge Ansh. Sørensen, Tarm.
Redaktør J. M. Therkildsen, Herning.
Gårdejer Jesper Vejen, Kibæk.

Indenfor seminariets lærerkreds er den største forandring den, at lærer *Sørensen* sidste sommer tog afsked på grund af alder fra sin mere end 30-årige gerning ved østre skole. Som leder af praktikundervisningen gennem denne lange årrække har lærer *Sørensen* givet en meget betydelig indsats, som han fortjener en stor tak for. Altid har han været på højde med gerningens store krav, altid glødende af energi, hvad enten det gjaldt praktikken, en skolerejse eller hans hjerte-barn Syd-slesvig; altid var han også ubestikkelig loyal. Det var derfor velfortjent, da han ved sin afgang blev udnævnt til R. af Dbg. Vi ønsker ham en række gode år endnu med kræfter til fortsat at tjene Sønderjyllands sag, og vi byder hans eftermand, kordegn *K. Moesgård* (24), Nordby, velkommen i forvisning om, at han nok skal vide at føre gerningen videre i det rette spor. Smukt forøvrigt at tænke på, at alle tre navne fra indstillingen til ø. sk. var nissumitter. Også frk. *M. Poulsen*, der har taget afsked fra v. sk. p. gr. af alder, skal nævnes med tak for tro tjeneste og venskab; hendes eftermand blev frk. *Ellen Jensen* (45). Lærer *Gunn. Eriksen* vendte i sommer hjem efter endt årskursus; hans vikar, *J. Lynning-Hansen*, i hvem vi mente at kunne skimte en vordende seminariemand, drog til Giersings realskole i Odense, men skal nu være lærer ved Århus seminarium, så vi fik ret. »København«s minesprængning i juni i fjor kom også til at berøre

vor lille kreds, idet lærer Kochs mor var blandt de omkomne; mange deltagende tanker gik i de dage til lærer Koch.

Jeg er nu nået til vejs ende. Men som jeg begyndte med et udblik, vil jeg slutte med et nyt. Jeg tænker her på den særlige skoleform, som Nr. Nissum repræsenterer: den private læreruddannelse. De fleste seminarier i vort land er jo af denne type, og vi kan kun sige, at vi møder forståelse og hjælp fra mange sider for tiden, også fra statsmagten. Men ellers er vor tid jo ikke den private skole gunstig. Nazismen kvalte den i Tyskland; det samme sker nu i øjeblikkets autoritære stater. I England vil bevægelsen efter skoleloven af 1944 sikkert gå henimod staten og bort fra den kirkelige læreruddannelse. I Sverige kender man kun statsuddannelse af lærere, og i Norge forsvandt med Indre missions seminarium i Oslo det sidste private seminarium. Man kan ikke andet end gøre sig mange tanker ved at se på alt dette. Det er ikke værd at spå om udviklingen herhjemme, men lad os ønske, at den private læreruddannelse i Danmark, der har haft så stor betydning for vor skole, må bestå og lad os sætte alt ind på gennem vor indsats at vise, at vi fortjener at leve.

Bagerste række: J. Kr. Laursen. Tage Mortensen. P. Bredtoft. Anine Nielsen. Cæcilie Nissen. J. P. Bach. Kr. Pedersen. N. Mygind. Mads Toft. Lyder Svendsen. Em. Nielsen. M. N. Østergaard. Kr. Vestergaard. Aa. H. Andersen.

3. række: Margrethe Bjerrehus Pedersen. St. Steffensen. N. Philipsen. J. P. Nielsen (Nørup). F. Holmstrup Jensen. Aa. G. Laustrup. M. Lassen. Lærer Christensen. Lærer Moeslund. Fru Moeslund. Lærerinde frk. Nielsen. H. Berg. Marie Westergaard. A. Koed.

2. række: Lærer Hansen. Lærer Sørensen. Fru Sørensen. Frk. Gjelstrup. Forstander Gjelstrup. Fru Rønning-Møller. Lærer Rønning-Møller. Ester Kirkegaard. Fru Kirkegaard. Lærer Kirkegaard. cand. Strøm.

Forreste række: K. K. Madsen. C. C. Haakonsson. J. Eriksen. J. Chr. Larsen. Kr. Madsen. Thomas Nielsen. Astrid Andersen. A. Hagelskjær. Harald Hansen.

25 AARS JUBILARERNE

Aage Holger Andersen, f. 25/5 01 i Poulstrup, Vrejlev sogn. Søn af købmand Ole Chr. Andersen. Viet 22/8 26 i Nr. Vorupør til Marie Munk-Madsen, datter af fiskeeksportør I. M. M. Feriekursus. 2. læ. i Nr. Vorupør 1/9 23—30/4 30. Enelæ. i Hinding pr. Nors til 31/10 36. Derefter 1. l. i Østrup. Medl. af Gislum-Vognsild menighedsråd. Formand f. Løgstørkredsens søndagsskolearbejde. I kredsbestyrelsen for Himmerlands kredsforbund for Blaa Kors. Leder af D. M. S. kreds i Østrup.

Ane Marie Horbo Andersen, f. Vestergaard, f. 22/12 01 i Hemmeth, datter af ldm. Jens Westergaard, gift med P. Horbo Andersen (24). Vk. i Sparkjær, li. ved Kregme Skole fra 1920 til sit giftermål.

Astrid Andersen, f. 6/2 1900 i Skive. Datter af Kusk Anders Andersen. Realeksamen. Vikar i Skive, Bogense og Holsted, 1/11 1926 li. i Grænge på Lolland.

Jens Peder Bach, f. 8/3 01 i Ejsing. Søn af hmd. J. P. Pedersen. Viet 1/8 1926 i Skjern til Elise Jensen (25), datter af hotelejer Niels Jensen. 2. l. i Rør 1925—29, siden da 1. l. i Nr. Bindslev.

Harald Berg, f. 4/9 01 i Hygum. Søn af førstelærer B. Viet 14/10 1929 til Anna Elisabeth Jensen, datter af gdr. J., Sandby. Lærer v. Rønde Kursus 1923—26, Struer Realskole 1929—34. Seminarlærer i Nr. Nisum 1934—47. Skoleleder i Frederiksstad. 1. l. i Hønning pr. Arrild 1948 — årskursus ved Statens Lærerhøjskole 1936—37 og 1938—39.

Poul Bredtoft, f. 17/2 1900 i Nr. Omme. Søn af hmd. P. Chr. Nielsen. V. l. i Stadil, vikar i Poulstrup, 1945 2. l. v. Hjerm stationsskole, siden 1930 1. l. i Nr. Kongerslev.

Johannes Eriksen, f. 3/1 1900 i Bode, Ørsted sogn, Randers amt. Søn af fisker Jens Chr. E. Viet 28/12 25 til Margrethe Jensen, datter af gård-ejer og Sognefoged Chr. J. Årskursus i dansk, pædagogik, regnemethodik. Begynder- og fortsættelseskursus i sløjd. 1. i Hove pr. Klinkby. Har været medl. af menighedsrådet (kirkeværg), form. for børneværnet og Hygum-Hove brugsforening, nu regnskabsfører for brugsforeningen. Medudgiver af »Regnebog for folkeskolen« sammen med Edv. Eriksen og J. Chr. Pinholt. Broder til Edv. E. (17).

Axel Nygaard Hagelskjær, f. 11/4 01 i Sunds. Søn af gårdejer Niels H. Viet 18/9 31 i Thyregod til Elna Marie Iversen, datter af gårdejer Peter I. Feriekursus, årskursus på Statens Lærerhøjskole 1930–31, sløjd-kursus på Sløjdskolens, Kbhv., 39. L. på Børkop Højskole 1923–24. Vikariat i Hejnsvig, Fjaltring og Ansager. Fast ansat v. Aalbæk skole 1/1 26. Enel. v. Tiphede nordre skole og organist v. Tiphede kirke fra 1/3 36. Siden 1938 medl. af menighedsrådet (kasserer og kirkeværge), medlem af Timring sogns aftenskolenævn, kasserer for Kristelig Lytterforening for T. sogn, formand for T. sogns Haveforening, kredsfører for sognets F. D.F. Broder til Jens Hagelskjær (14).

Harald Smidt Hansen, f. 27/3 1899 i Hejnsvig. Søn af førstelærer H. Smidt Hansen, Sdr. Felding. Viet 15/10 1928 i Herning til Marie Poulsen, datter af postpakmester L. N. Poulsen, Herning. Afgangsbevis fra statens tegnelærerkursus 1946. Siden 1/8 23 ansat ved Nørregades skole i Herning. Overlærer 1/4 46. Form. for D.M.S. kreds 653, bas i Herning kirkekor 41, bogføringslærer ved Herning handelsskole fra 27. Broder til Vilh. Taumann (16) og afd. Emilie Dahl Nielsen (20), gift Poul Dahl Nielsen (20).

Carl Christian Håkansson (navnef. fra Jensen) f. 26/1 98 i Struer, viet 21/12 32 til Marijke f. Mulder, f. i Zwartewaal, Holland. 1923 vk. i Thisted, 24 vk i Esbjerg. l. ved Fredericia realskole, 26 tl. i Holstebro, 28 l. ved Rønne skolevæsen.

Fritz Holmstrup Jensen, f. 10/9 1901 i Kristrup v. Randers. Søn af snedkerm. C. J. Viet 26/11 23 i Lemvig til Mariane Plet, datter af fisker Chr. P., Hygum. Præliminæreksamen 1917. Feriekursus på Ollerup gym-nastikhøjskole. Ansat i Hurup, Thy, og Hanstholm. Pens. 1936 på gr. af lungetuberkulose. Flere pårørende dimitt. fra N.N., bl. a. broderen, B. Holmstrup J. (21), Svoger til Kr. Plet (20), Fætter til M. Bruun (20) og C. Sørensen (27).

Maria Ester Kirkegaard, f. 23/12 1902 i Nr. Nissum, datter af semi-narielærer J. Kirkegaard. 4 årskursus på Statens Lærerhøjskole. Kommune-lærerinde i København (1923–32 Vognmandsmarkens og fra 1932 Klo-stervængets skole). Medlem af Københavns Kommunelærerforenings be-styrelse, i bestyrelsen for Biblioteksforeningen af 1917, sekretær i Nor-dens Lærerindeforbund, medlem af fælleslærerrådet i København, for-mand for Klosteravngets lærerråd. Søster til Helga Tingsgaard, f. Kirke-gaard (26).

Andreas Koed, f. 26/7 89 i Kragelund, Bække sogn. Søn af gårdejer Ivar Koed Andreassen. Viet 23/5 26 til Ingeborg Othilie Larsen. Præli-minæreksamen. 1923 Bølling privatskole, 1924 Harboøre friskole, senere el., Rønland. Død.

Jens Christian Larsen, f. 14/4 01 i Snedsted. Søn af lmd. Chr. P. Lar-sen. Viet 30/12 30 til Laura Mignotette Poulsen. Lærer ved Faarevejle Højskole 23, ved Nr. Nissum Sem. 24, ved Randers skv. 25, fra 26. l. i Thisted. Fra 1/11 44 skoleinspektør ved Hjørring ø. Skole.

Karl Iversen Mikael Lassen, f. 12/1 02 i Snoghøj. Søn af gårdejer Ivar N. Lassen. Viet 19/3 22 til lærerinde Bertha Johanne Petrea Hansen. Præliminæreksamen 1922. L. ved Nordslesvig Asyl i Arnum, 24 i Haderslev, 25 l. i Vridsløselille, 30 l. l. s. st. Forf. til: »Feriadrengen — ham Poul« — og »Det skal nok gå«.

Jens Chr. Laursen, f. 8/4 1897 i Borbjerg. Søn af gårdmand Jens Chr. L. Viet 2/8 27 i Vind til Kristine Hansen, datter af husmand Hans S. H. Tillægsprøve i tysk 1933. Aarskursus ved Statens Lærerhøjskole 1931 og 1943—44. Aarsvikar i Stråsø, Vind 23—24, 2. l. på Mandø 24—27, enel. i Vind fra 27. (Enel. på Alrø fra 1949). Forhen næstformand i Vind menighedsråd, formd. f. Vind missionshus, medl. af kredsbestyrelsen f. samfundene i Holstebro—Struer—Vinderupkredsen.

Aage Georg Lastrup, f. 25/1 1899 i Lønborg. Søn af landmand Kristian Frandsen. Viet 8/5 25 i Spentrup til Sofie Christensen, datter af gårdejer Anders Chr. Tillægseksamen i engelsk og tysk. Aarskursus 1932. Desuden bogførings- og tegnekursus m. m. 2. l. i Sevel 1924—25. L. ved Tarm kommuneskole fra 1925. Broder til skoleinspektør Lastrup, København (11).

Christian Christensen Madsen, f. 10/9 1901 i Anshede, Fur. Søn af Jens M. Viet 5/1 30 i Fur kirke til Helga Elisabeth Christensen, datter af Jeppe Chr. Chr., Anshede, Fur. Bibliotekskursus. 2. l. i Barslev 2/2 25, enel. Smerup Skole 1/11 29, Hvidbjerg Centralskole 19/6 40, alt i Hvidbjerg—Lyngs kommune. Formd. og bibliotekar for Hvidbjerg sognebogsamling, formd. f. Røde Kors, Hvidbj. afd.

Mads Kristian Madsen, f. 9/3 1902 i Selde, Viborg amt. Søn af teglværksbestyrer Otto M. Viet 26/10 26 i Abild ved Tønder til Kathrine Christensen, dim. 1921, datter af gårdejer Chr. A. Chr., »Fyrstenborg«, Sædding. Tillægseksamen i tysk, sløjdlærereksamen, ejendomsæglerseksamen. Kursus i tysk, ungdomsskolesløjld, husflid og samfundskundskab. Lærer ved Løgumgård kostskole (23—29), i København fra 29. Kasserer i menighedsråd, medl. af Københavnsudvalget under Sydslesvigsk Udvalg.

Tage Mortensen, f. 7/11 1901. Søn af Møller Carl Johan Mortensen, Sorring pr. Toustrup. Viet 30/3 26 i Kapernaumskirken, Kbhv., til Sigrid Larsen Bennike, datter af skibsfører J. Larsen, Faxe Ladeplads. Aarskursus på Statens Lærerhøjskole: 3 i engelsk, 1 i fransk, 1 i tysk. Vikar i Nyborg, lærer på Håndværkerhøjskolen i Haslev, fra 1/4 25 ved Københavns skolevæsen, overlærer fra 1/8 48. Formand for lærerrådet ved Sjællandsgades skole. Var i 10 år formd. f. menighedsrådet v. Ansgarskirken, Kbhv.

Niels Mygind, f. 20/5 1897 i Sdr. Bjært. Søn af karetmager Erik P. Mygind. Viet 17/10 24 i Vejrup til Agnes Marie Lund, datter af gårdsejer N. P. Lund, Vejrup. Husflidskursus 1926. L. ved Lunderskov kommuneskole fra 1/10 24. Medl. af menighedsrådet, lærerrådsformand, medl. af sognerådet fra 1933—43. Kommunal revisor.

Anine Kristine Nielsen, f. 11/8 01 i Nr. Omme. Datter af gmd. Johan Nielsen. 1923 li. ved Hoven kvindehøjskole, 26 vikar ved Fovslet sk., 27 li. ved Ødis-Bramdrup skole.

Hans Emanuel Nielsen, f. 6/8 1898 i Silkeborg. Søn af pedel Jakob Nielsen. Viet 4/11 24 i Thisted til Elise Kristine Bernt, datter af møller P. B. Eksamen i bogføring. Feriekursus i husflid, sløjd, skolehave m. m. Ansat ved Haslev Håndværkerhøjskole. Thise i Salling 1924—27. Fra 27 Estvad n. skole. Medl. af Estvad menighedsråd 1930—38, forsk. tillids- hverv indenfor KFUM og Sudanmissionen. Anmelder af litteratur ved Skive Venstreblad.

Jens Peter Nielsen, f. 15/4 1892 i Nørup, Vejle amt. Søn af landmand J. C. N. Viet 24/10 23 til Ingeborg Thomsen, datter af snedker A. Th., Hjerring. Aarsvikar i Asaa, 2.l. i Horne ved Hjerring, enel. i Bindslev, organist smst.

Thomas Nielsen, f. 1/1 97 i Hjallerup, Dronninglund sogn. Søn af husmand Niels Chr. N. Viet 21/4 24 i Tolne til Anna Valborg Jensen, datter af smed Chr. M. J. i Mosbjerg v. Sindal. Sløjdlærereksamen. Husflidskursus i Kbh. og Kalundborg. L. v. Hvidbjerg Realskole 1923—26. Rosenby skole v. Dronninglund 1926—27. Fra 1927 i Tolne. Sygekassekasserer siden 1934. Formand for Nordøstvendssyls kredsforbund under det D.M.S. siden 1946. Broder til Mariane Nielsen, Byrum (33).

Cæcilie Christine Nissen, f. 28/10 1899 i Randbøl. Datter af gårdejer Jens Peter N. Flere feriekursus i gymnastik. Li. ved Grindsted kommuneskole 1/11 23—1/9 28. Hygum pr. Jellinge til 1/10 46, derefter i Kær- bæk pr. Ansager.

Mariane Margrethe Bjerrehus Pedersen, f. 23/4 02 i Snebjerg, Ring- købing amt. Datter af lærer N. Pedersen, Herning. Skolekøkkenkursus 1941—42 på Statens Lærerhøjskole. Li. i Aulum 1925—39, i Gettrup, Thy, til 48, derefter i Gudum, Vestj.

Peder Christian Pedersen, f. 29/4 02 i Bøvling. Søn af gardejer P. P. Viet 28/6 28 i Hedensted til Petra Christensen, datter af lærer L. C., Hedensted skovskole. Tillægsprøve i tysk og engelsk. 2 årskursus på Statens Lærerhøjskole, flere feriekursus, kursus på handelshøjskolen i eng. handelskorrespondance. L. i Hedensted 1/1 27—31/3 29. 1.l. ved Marup skole, Skjern, siden 1/4 29. Medlem af Skjern kommunes ungdomsskole- nævn, i kredsbestyrelsen for Skjern og omegns lærerkreds. Lærer ved Skjern Handelsskole, forstander for »Skjernegnens præliminærkursus«. Broder til Anna Margr. P. (30) og Johs. P. (40).

Niels Emil Johan Philipsen, f. 23/10 1896 i Grønbæk. Søn af Johs. Ph. Viet 8/8 24 i Kolding til Agnete Bjerre-Madsen, datter af J. B. M. Husflids- og sløjdkursus, kridttegningkursus. Forhen ansat ved Løgum- gaard Præliminæreksamen, Nr. Løgum skole, nu Øster Vamdrup skole. Form. for KFUM, medl. af menighedsrådet, form. for lærerkredsen, kom- munal revisor. En søn (Johs. Ph.) elev i II kl.

Steffen Kristian Steffensen, f. 30/9 1897. Søn af gårdejer Bertel Steffensen. Viet 2/2 24 i Holsted kirke til Marie Margrete Pedersen, datter af Jørgen Pedersen, Tirslund v. Brørup. Vinterlærereksamen Staby 1919. Ansat i Klegod, Holmsland Klit 1/10 19. Nr. Lyngvig 1/4 20. Siden 13/9 23 Aalkjær skole pr. Gabøl, Sønderjylland. Medlem af menighedsrådet i Nustrup. Medlem af styrelsen for Lærerstandens sygekasse. Redaktør af »Dæmring« 1925–33 og fra 1937–46. Red. af »Nissumske Aarbøger« 1929–32. Har udgivet en halv snes jydsk digtsamlinger. Siden 1932 årlige oplæsninger i radioen.

Lyder Svendsen, f. 21/11 1900 i Østerby, Læsø. Søn af lods S. L. Svendsen. Viet 24/3 29 i Borris til Anna Katrine Grimstrup, datter af snedker Jakob G. Alm. forberedelseeks. Lærer i Bratten skole, Elling sogn pr. Frederikshavn, Byrum skole, Læsø. Bl. m. a.: Sognerådsmedl., lærerkredsens formand.

Mads Pedersen Toft, f. 22/2 1902 i Lønborg. Søn af gårdejer P. T. Viet 20/8 1925 i Faster kirke til Ane Sand Lodahl, datter af gårdejer J. L. Tillægsprøve i tysk 1934, årskursus i dansk, tysk, svensk, botanik. Flere feriekursus. Vikar i Hvejsel v. Jelling, fast ans. smst. 1925–28, 1. l. i Stavning ved Skjern til 1947, derefter 1. l. i Ganer v. Skjern. Fh. fmd. for Stavning bibliotek, fra 1947 fmd. og leder af Skjern efterskole. L. v. Skjernegnens Præliminærkursus. Fætter til A. P. Christensen (08).

Kristen Jensen Vestergaard, f. 9/12 1900. Søn af landmand Anders V. Viet 31/10 26 i Vestervig til Kirstine Tandrup, datter af postkontraehent J. P. T. Organisteksamen, mange feriekursus. Aarsvikar i Gimsing 1923–24. 2. l. i Handbjerg 1924–26. Siden 1926 1. l. i Sundby skole, Vest Vildsund. Lærerrådsformand. Formand for skolebiblioteksforeningen f. Thisted amt.

Magnus Nielsen Østergaard, f. 27/5 1901 i Handbjerg. Søn af gård-ejer Th. N. Viet 23/10 27 i Gudum til Signe Pedersen, datter af gård-ejer Chr. P., Fabjerg. Flere sang- og musikkursus samt forskellige andre feriekursus. Har været ansat i Blenstrup, Himmerland, nu i Rodsted pr. Støvring.

Øverste række fra venstre: Johan Stokholm. Carl Uhre. Knud Madsen. Johs. Møller. Emanuel Christensen. Lærer Lynning-Hansen. Kaj Elkjær Jeppesen. Arne Korntved. Erik Jensen. N. Stenbæk Jensen. I. C. Jensen. Alfred Møller. N. C. Mølgaard. E. Winther Nielsen. Laust Tjørnild. Lærer Søren Porup. Asmus Jæger. N. C. Helligsøe.

Midterste række fra venstre: Lærer Christensen. Lærer Hejbøl. Fru lærer Hejbøl. Gunhild Sinkbæk. Emma Jepsen. Thyra Flint Olsen (nu Bjerre). Lærer Sørensen. Lærerinde R. Nielsen. Thorkild Søe. E. Højen Pedersen. J. K. Østergaard Kristensen. Jørgen Gjørup. Hans P. Eskildsen. Per Thrane Hansen. Svend Aage Eriksen. Lærerinde Frk. Poulsen. Niels Westergaard. H. C. Nielsen.

Nederste række fra venstre: Fru lærer Christensen. Lærerinde frk. Larsen. Synøve Olsson. Magda Hansen. Elna L. Andersen. Ingrid Høierup. Lærer Hansen. Frk. Gjelstrup. Forstander Gjelstrup. Lektor Gruelund. Fru lærer Koch. Lærer Koch. Fru lærer Nissen. Lærer Nissen. Frk. Jensen. Lærer Søndergaard Jacobsen.

DIMITTENDERNE 1948

Elna Linnet Andersen, født 18. juni 1925 i Gjesten, Ribe amt. Datter af landmand J. L. A., Bække. Hovedkarakter mg (6,91). Præliminæreksamen; årsvikar i Donslund.

Christian Emanuel Christensen, født 19. okt. 1921 i Tolshave, Elling, Hjørring amt. Søn af gårdejer S. C., Jerup. Hovedkar. mg (6,98). Asp. i Torslev pr. Skovsgård.

Svend Aage Sandberg Eriksen, født 4. febr. 1925 i Herning. Søn af portør J. C. S. E., Struer. Hovedkar. mg (6,89). Realeksamen. Vikar i Lemvig.

Hans Peter Eskildsen, født 23. febr. 1924 i Roslev. Søn af togbestjent L. E., Struer. Hovedkar. g+ (5,98). Mellemskoleeksamen. Lærer v. forældreskolen i Esbjerg.

Jørgen Leth Gjørup, født 5. febr. 1926 i Bøvling. Søn af afd. stationsforstander M. B. G., Faare. Hovedkar. mg (6,95). Realeksamen. Vikar i Lemvig. Soldat.

Magda Edith Hansen, født 9. Febr. 1927 i Vrejlev, Hjørring amt. Datter af gårdejer J. M. H., Vrejlev. Hovedkar. mg (7,14). Søster til Daz vid Hansen (43). Li. ved Brædstrup realskole.

Per Thrane Hansen, født 21. april 1925 i København. Søn af realskolebestyrer H. F. H., Hurup. Hovedkar. mg÷ (6,41). Realeksamen. Lærer ved Aalestrup realskole.

Niels Kristian Hilligsøe, født 26. marts 1927 i Kjellerup. Søn af grønthandler V. H., Aarhus. Sønesøn af bygmester Hilligsøe. Hovedkar. mg÷ (6,63). Realeksamen. Lærer ved Bjerringbro realskole.

Ingrid Hørup, født 10. maj 1915 i Elsborg, Viborg amt. Datter af boelsmand K. M. H., Elsborg, Rødkjærbro. Hovedkar. mg (6,76). Li. v. børnehjemmet i Sønderbjerg.

Erik Jensen, født 4. marts 1926 i Nr. Bjært pr. Eltang. Søn af gårdsejer F. J. Hovedkarakter mg+ (7,20). Præliminæreksamen. Lærer ved Hjørring realskole.

Jens Kristian Jensen, født 2. august 1925 i Herborg. Søn af gårdejer A. P. J. Hovedkar. mg (6,98). Vikar i Ikast. Soldat.

Niels Stenbæk Jensen, født 11. maj 1925 i Albæk ved Skjern. Søn af gårdejer J. K. J. Hovedkar. mg (6,88). Vikar i Aulum. Soldat.

Kaj Elkjær Jeppesen, født 13. jan. 1925 i Lyng ved Fredericia. Søn af førstelærer S. E. J. Broder til Svend Aage Elkjær Jeppesen (44). Hovedkar. mg ÷ (6,38). Realeksamen. Lærer ved Brædstrup realskole.

Emma Margrethe Jepsen, født 22. maj 1919 i Nr. Nissum. Datter af fhv. gårdejer M. J. Hovedkar. mg? (6,06). Vikar ved kommuneskolen, Nykøbing M.

Asmus Jæger, født 19. juni 1926 i Kirkeby pr. Steenstrup. Søn af førstelærer B. P. J. Hovedkar. mg+ (7,26). Realeksamen. Asp. i læreremb. i Lunde pr. Steenstrup.

Arne Korntved, født 1. novbr. 1926 i Lemvig. Søn af afd. kommunelærer J. C. K. Hovedkar. mg ÷ (6,57). Realeksamen. Lærer ved Dronninglund realskole.

Jens Karl Østergaard Kristensen, født 26. marts 1923 i Aulum. Søn af fhv. gårdejer B. M. K. Hovedkar. mg (6,70).

Knud Mikael Madsen, født 12. decbr. 1923 i Bedsted i Thy. Søn af gårdejer J. A. M. Hovedkar. mg ÷ (6,00). Realeksamen. Lærer ved realskolen i Grindsted.

Niels Kristian Mølgaard, født 21. januar 1923 i Holstebro. Søn af Vognmand O. M. M. K. M. Hovedkar. mg (7,15). Real- og handelsskoleeksamen. Lærer ved Struer Statsgymnasium. Viet 27. septbr. 48 til Ingrid Kaag, datter af forst. Kaag, Nr. Nissum højskole.

Alfred Ingemann Møller, født 27. novbr. 1922 i Lyngby ved Trustrup. Søn af entreprenør A. M. M. Hovedkar. g+ (5,94). Viet 13. okt. 46 i Bække til Ester Linnet Andersen, datter af landm. A. Søster til Elna Linnet A. (48).

Johannes Møller, født 24. april 1924 på Jegindø pr. Hvidbjerg. Søn af landm. A. S. M. Hovedkar. mg ÷ (6,64); årsvikar i Kollerup ved Fjersritslev.

Ejler Vinter Nielsen, født 29. juni 1926 i Lemvig. Søn af lokomotivfører N. C. V. N. Hovedkar. mg (6,88). Realeksamen. Vikar i Holstebro. Soldat.

Hans Christian Nielsen, født 15. okt. 1925 i Grønfeld pr. Feldballe. Søn af murer F. N. Hovedkar. mg ÷ (6,24). Vikar i Randers. Soldat.

Thyra Flint Olsen, født 4. april 1923 i Ringkøbing. Datter af fhv. viceinspektør N. P. O. Søster til Idun Flint (39), gift Houlberg Kristensen (38). Viet til Vagn O. Bjerre (45).

Synnøve Lien Olsson, født 10. marts i Holbæk. Datter af værkme-
ster P. A. O., Lemvig. Hovedkarakter mg (6,88). Realeksamen; årsvikar i
Esbjerg.

Edmund Højen Pedersen, født 3. juni 1925 i Aalborg. Søn af sko-
magermester G. P., Lund, Østjylland. Hovedkar. mg (6,67). Præliminær-
eksamen. Asp. i Ø. Svendstrup pr. Skovsgaard.

Jane Gunhild Sinkbæk, født 9. novbr. 1922 i Nr. Nissum. Datter af
afdøde tømrer L. C. J. S. Søster til W. Sinkbæk (33). Hovedkar. mg÷
(6,13). Timeli. i Brande.

Johan Friis Dusgaard Stokholm, født 25. jan. 1926 i Fabjerg. Søn
af afd. gårdejer K. M. S. Broder til Elna Stokholm (45). Hovedkarakter
mg+ (7,44). Vikar i Aulum. Soldat.

Thorkild Johannes Jensen Søe, født 1. juli 1925 i Bredballe v. Vejle
fjord. Søn af fhv. forstander ved børnehjemmet ved Vejle fjord, J. C.
J. S. (04). Hovedkar. mg (6,86). Realeksamen. Soldat.

Laust Møllerup Tjørnild, født 17. maj 1925 i Harboøre. Søn af lærer
J. M. T. J. (13), Thyborøn. Hovedkarakter mg (6,86). Vikar i Holstebro.
Soldat.

Carl Uhre, født 30. okt. 1922 i Resen. Søn af gårdejer L. K. U., Tvis,
nu Holstebro. Hovedkar. mg÷ (6,02). Realeksamen. Vikar i Fredericia.

Niels Vestergaard, født 31. maj 1927 i Søndbjerg ved Uglev. Søn af
husmand M. L. V. Hovedkar. mg÷ (6,51). Præliminærexamen. Lærer
ved realskolen i Løkken.

AF ÅRETS DAGBOG

(Efter »Dæmring)

Ansættelser og udnævnelser

- 11 A. M. Stoklund, Kolding, udn. til lektor ved Kolding Gymnasium.
- 13 J. M. Tjørnild, St. Ajstrup, læ. på Thyborøn.
- 18 H. Krejlgård k. t. skoleinspektør ved Sønderbro skole i Aalborg.
- 19 K. Kastberg udn. t. overlærer v. Frederiksberg skolevæsen.
- 20 Laurids Møller Mulvad, Høgild, k. t. el. ved Houe sdr. skole.
- 22 J. Bækgaard Andersen, overl. i Vejgård.
— H. Brorson Nielsen, Harboøre, k. t. Engbjerg.
- 23 Harald Berg k. t. flæ. i Hønning.
— Carl Hakansson, skoleleder i Husum, Sydslesvig.
— Mariane Bjerrehus Pedersen, Gettrup, k. t. li. ved Gudum v. skole.
- 24 Janus Joh. Hansen k. t. flæ. i Kjettrup.
- 25 Otto Jensen, Nykøbing M., viceskoleinspektør smst.
— Magnus E. Mikkelsen, Nakskov, k. t. læ. i Slagelse.
- 27 Knud Siegumfeldt Christensen, Holstebro, flæ. i Hvam.
- 29 Augusta Hansen, Klejs, li. i Bur.
— Marry Kristine Jensen, Gludsted, li. i Ølby.
— Th. Kristensen, Kragelund, elæ. i Frisbæk.
— Karl Valdemar Milsgaard, Selde, elæ. i Gråmose.
- 31 H. Bakbo, Dejbjerg, læ. i Ikast.
- 32 P. M. Quist Frandsen, læ. i Grenå.
— Niels Roed-Petersen, Randers, udn. t. stadsskoleinspektør i Nyborg.
— Ejnar Viggo Christensen, Fitting, flæ. i Bur.
- 33 Frk. E. M. Fløe-Jensen, li. ved Haderslev private Realskole.
— Jens A. Jensen, Sjørring, elæ. i Kallerup.
— Agnes Vestergaard, Nørhede, li. i Bøvlingbjerg.
- 35 Ejnar Toftemark, Dagnæs, flæ. i Ørslev.
- 36 Aksel Grummesgaard Bendtsen, Idum, læ. i Tarm.
- 38 Peder Kr. Larsen, Hollingholt, læ. i Bramminge.
- 39 Anders Stokholm Frandsen tlæ. i Dalby.
— Aage Bill Jessen, Aulum, læ. i Langå.
— Kristian Sidelmann, Frederiksberg, fast ansat fra 1. Aug. 47.
- 40 Thomas Johansen, Hesselho, k. t. embede v. Herning Gymnasium.
- 41 Esther A. Christensen li. i Struer.
— Inger Møller Pedersen, f. Ovesen Nygaard, Frederiksberg, fast ans. li. fra 1. Aug. 47.
- 42 Jens Henrik Sørensen elæ. i Kragerup.
- 43 B. Billeskov læ. i Vildbjerg.
— Edv. K. Damholt, Marstrup, læ. i Rødding.
— Poul Jeppesen, Brødstrup Realskole, læ. i Debel, Fur.
— Aage Lund Vinderskov, Glostrup, fast ans. smst.

- 44 Karen Brücher-Kristensen, f. Nørager, Østerled, li. i Aså.
 — Sv. Aa. Gade læ. i Vildbjerg.
 — Evald Munksgaard læ. i Fole.
 — Johs. Thomsen, Frederikshavn, k. t. læ. smst.
 — Erik N. Vork k. t. læ. i Vrøgum.
 — Mette Kathr. Vork, f. Clemmensen, k. t. li. i Lyngs, senere i Vrøgum.
- 45 Marie Christiansen, Skjern, k. t. li. smst.
 — Karen Østergaard Hansen, Struer, tli. smst.
 — Gerda K. Hinrichsen, Hesselager, k. t. li. i Sdr. Vilstrup.
 — K. Erik Højberg k. t. læ. i Vejlbj.
 — Ellen M. Jensen, Horsens, k. t. li. v. vestre skole i Nr. Nissum.
 — Aksel Dahl Jensen, Frederikshavn, k. t. læmb. smst.
 — Børge Jespersen læ. i Kolding.
 — Pauli Kristensen Kidmose læ. i Sydslesvig.
 — P. Moesgaard-Pedersen, Aarhus, tlæ. i Hjørring.
 — Marie Kathr. Navntoft, Gedsted, k. t. li. i Holstebro.
 — M. Fløe Nielsen, Herning, k. t. læ. smst.
 — Kaj Herm. Pedersen, Viby, fast vikar smst.
- 46 Gudmund Andersen, Rønde Kursus, ansat ved Allingbro Realskole.
 — Jacob Corydon-Petersen ans. som aspirant i Tommerup.
 — Anthon Møller Jensen k. t. tlæ. Høje-Tåstrup.
 — Egon Knudsen, Herlev, aspirant t. læmb. smst.
 — Bjarne Slej tlæ. i Struer.
 — Helga Vistisen tlæ. i Kolding.
- 47 Solvejg Ager, f. Billeskov, tli. i Herning.
 — Edna Frostholm asp. i Barslev.
 — P. E. Højberg ansat ved Rønde Kursus.
 — Aage Im. Jensen ans. som asp. ved Vesterø ndr. skole.
 — Poul Nabe Nielsen, Skoven, asp. smst.
 — Sv. Brøsen Nielsen asp. i Dronninglund.

- 47 Henry Riis, Nørresundby, tlæ. i Viborg.
 — Olaf Scriver k. t. tlæ. i Give.

Afskedigelser

- 00 Joh. Kjærgaard, Orte, afsk. m. pens 30/9.
 02 Niels Frederik Larsen, Hillerød, afsk. m. pens. 31/1.
 — Søren M. Sørensen, Nr. Nissum ø. skole, afsk. m. pens. 31/7.
 03 Chr. Mikkelsen, Haurum, afsk. m. pens. 31/10.
 — N. J. Østergaard Nielsen, flæ. i Vorde, afsk. m. pens. 30/11.
 04 Peder Chr. Maarbjerg Paaske, Oksbøl, afsk. m. pens. 31/12 47.
 — Math. Christensen, overlæ. i Kolding, afsk. m. pens. 31/7.
 05 Johs. Jensen, Tinglev, afsk. m. pens. 31/8.
 — J. M. Møller, Grønning, afsk. m. pens. 31/10.
 06 N. J. Nielsen (Skagen), Gjerlev, afsk. m. pens. 31/10.
 08 J. P. Christensen, Donslund, afsk. m. pens.
 09 M. M. Enggaard, Hinge, afsk. m. pens. 31/10.
 11 Hj. Asschenfeldt-Hansen, elæ. i Gl. Sole, afsk. m. pens. 31/10.
 19 Holger Astrup, Skjern, afsk. m. pens. 31/10.
 38 J. E. Arnt Hobolt, Anholt, afsk. m. pens. 31/12.
 39 Ejvind Bjerre, Lemvig, afsk. u. pens. (ansat i Frederiksstad).
 41 Erna Thorsen, Holstebro, afsk. fra 31/1.

Døde

- 99 N. M. Thomsen, fh. Fabjerg, død 4/12.
 03 L. Emil Larsen, fh. flæ. i Mammen, død 31/5.
 06 Martin Fr. Lange, Kløjeng, død 10/5 på Statshospitalet i Sønderborg.
 07 Viggo Hertz, viceinsp. v. Als-gades skole, Kbhv., død i dec.
 09 Johs. Dal, Vordingborg, død 5/11.

- 09 P. Damgaard Pedersen, Esbjerg, død.
 10 Fr. Mac Farlane død i dec. på et hospital i Miami, USA.
 11 Semine Futtrup, fh. Gudum.
 13 A. J. Thøgersen, Hjerm, død 25/1.
 18 I. W. Isachsen, Borbjerg.
 21 Adolf Holmstrup Jensen, Odder.

Bryllupper

- 44 Mette Clemmensen og Erik N. Vork.
 46 Inga Christensen og Hans Skadkær Pedersen.
 — Elly Jensen og Edm. Højen Pedersen (48).
 47 Solvejg Billeskov og Hans Chr. Ager.
 48 Thyra Flint Olsen og Vagn O. Bjerre (45).

Sølvbryllupper og jubilæer

- 16 Martinus Hansen og Hustru, Hjælland, fejrede sølvbryllup d. 30. decbr. 1947.
 — C. Dueholm, Læsten, 25 års jubilæum d. 12. Jan. 1948.
 — P. A. Poulsen har 1. april fejret 25 års jubilæum som lærer ved Stenderup skole pr. Krogager.

- 16 1. maj fejrede lærer A. P. Olsen, Sdr. Hærtslev, 25 års jubilæum som lærer ved Sdr. Hærtslev skole.

Andet

- 06 Chr. E. Rauff, Vejrum, har fået dannebrogsmændenes hæders-tegn.
 — N. J. Nielsen og hustru, Gierslev, har mistet deres eneste søn, stud. jur. Jens Buurgaard Nielsen, 22 år gammel.
 — J. J. Præstholm, Kvissel, genvalgt til hovedstyrelsen for D. L. F.
 14 Magnus J. Kirk, Hammerum, genvalgt til hovedstyrelsen for D. L. F.
 21 Jensen Nees, Branderup, valgt til Kristelig Lærer- og Lærerindeforenings bestyrelse.
 39 Sv. E. Abrahamsen bestået fag- lærereksamen i engelsk.
 45 Maren Hansen, Esbjerg, rejst til Svejs for 1 år.

Bøger

- 25 Søren Lind udgiver digte (antologi) sammen med 5 andre, bl. a. Hans Povlsen, Støvring, under titlen: »Seks digtere, seks tegnere.« (Ortmanns forlag, Aalborg).

Mr Lærer P Røan Christensen

Kristen Pillsvej 16

74

Charlottenlund

1948